EUROPESE
COMMISSIE

Brussel, 9.10.2024
COM(2024) 469 final

2024/0258 (COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Republiek Moldavië

TOELICHTING

Het uitbreidingsbeleid van de Europese Unie (EU) blijft van cruciaal belang om een vreedzaam, stabiel, sterk en verenigd Europa te waarborgen en te bevorderen. De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne bevestigt de noodzaak van een vastberaden geostrategische investering. Het EU-lidmaatschap van de Republiek Moldavië (hierna "Moldavië") is op politiek, economisch en veiligheidsgebied in het belang van de Unie. Het is een rechtstreeks antwoord op de Europese aspiraties van de Moldavische bevolking, waarmee hun economische en sociale situatie wordt verbeterd en wordt bijgedragen tot een veiligere, vreedzame en welvarendere toekomst.

Moldavië is in 2014 begonnen met zijn sociaal-economische convergentie met de EU, met de voorlopige inwerkingtreding van de associatieovereenkomst tussen de EU en Moldavië en de totstandbrenging van een diepe en brede vrijhandelsruimte (Deep and Comprehensive Free Trade Area, DCFTA). Via het economisch en investeringsplan (EIP) voor het Oostelijk Partnerschap heeft de EU, in samenwerking met internationale financiële instellingen, reeds 1,6 miljard EUR aan publieke en private investeringen in vlaggenschipprojecten voor Moldavië mogelijk gemaakt. Het EIP heeft geleid tot investeringen in kritieke sectoren, zoals connectiviteit, energie-efficiëntie, ondernemingsstimulansen en concurrentievermogen. In 2022 gaf het vooruitzicht op toetreding tot de EU Moldavië een impuls om structurele hervormingen door te voeren en de aanpassing aan het EU-acquis te versnellen, met name op het gebied van de fundamentele aspecten, waaronder de rechtsstaat, teneinde snel toegang te krijgen tot de eengemaakte markt. Het vermogen van het land om zijn economische groei nieuw leven in te blazen en vooruitgang te boeken ten aanzien van de noodzakelijke sociaal-economische hervormingen had echter zwaar te lijden onder de COVID-19-pandemie en de economische en sociale lasten als gevolg van de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne en de pogingen van Rusland om het land te destabiliseren door middel van desinformatiecampagnes en dwang op energie- en economisch gebied. Moldavië is een van de armste landen van de regio en het bruto binnenlands product (bbp) per hoofd van de bevolking bedraagt nog steeds 29 % van het EU-gemiddelde, wat duidt op een aanzienlijke convergentiekloof met de EU. Bij het huidige niveau van economische groei en het trage tempo van de convergentie zal het land zonder verdere beslissende politieke en economische steun geen snelle vooruitgang op zijn EU-traject kunnen boeken.

De EU heeft erkend dat het belangrijk is om de partners van de Westelijke Balkan te ondersteunen met het in 2023 voorgestelde nieuwe groeiplan voor de Westelijke Balkan. Met de specifieke faciliteit voor Oekraïne heeft de EU haar onverminderde steun aan het land getoond. Het groeiplan voor de Westelijke Balkan werd opgezet om deze landen bij te staan bij het aanpakken van de uitdagingen van convergentie met de EU en om hun toetredingsproces te helpen versnellen. De voorgestelde financiële bijstand vormde een aanvulling op de bestaande financiële steun. Om de Moldavische economie en samenleving een nieuwe en vergelijkbare impuls te geven, presenteert de Commissie het groeiplan voor Moldavië (uitvoerig uiteengezet in een begeleidende mededeling van de Commissie). Hiermee zullen de hervormingen en investeringen worden bevorderd die nodig zijn om het toetredingsproces te versnellen en de groei van de Moldavische economie te stimuleren ten behoeve van de Moldavische bevolking.

Het **groeiplan voor Moldavië** is gebaseerd op drie pijlers:

– versnelling van sociaal-economische en fundamentele hervormingen;

– verbetering van de toegang tot de eengemaakte markt van de Europese Unie;

– verhoging van de financiële bijstand via een specifieke hervormings- en groeifaciliteit voor Moldavië (hierna de “faciliteit”).

Met deze drie pijlers, die elkaar versterken en waarmee wordt voortgebouwd op de resultaten van het hervormingsproces in overeenstemming met de associatieovereenkomst/DCFTA en het EIP, worden de onderliggende structurele oorzaken van de lage economische groei aangepakt, teneinde vóór de toetreding tot de EU sociaal-economische voordelen van integratie tot stand te brengen. Deze verordening is gericht op de derde pijler van het groeiplan voor Moldavië.

De voorgestelde faciliteit is in grote mate geïnspireerd op de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan[1].

Als kernelement van het groeiplan zullen voor de faciliteit strenge voorwaarden worden ingevoerd, waarbij **de uitbetaling van EU-financiering afhankelijk zal worden gesteld van de vooruitgang die is geboekt bij de uitvoering van hervormingen**, met name het verbeteren van de sociaal-economische convergentie en het concurrentievermogen, alsook op het gebied van de fundamentele aspecten.

De faciliteit zal worden gefinancierd uit de 420 miljoen EUR aan bilaterale toewijzingen voor Moldavië in de begroting van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Europa in de wereld (NDICI — Europa in de wereld) voor de periode 2025-2027.

In 2025-2027 bedragen de middelen die via de faciliteit aan Moldavië ter beschikking worden gesteld ten hoogste 1 785 miljoen EUR (in lopende prijzen). Dit bedrag omvat maximaal 1 500 miljoen EUR aan concessionele leningen en 285 miljoen EUR aan niet-terugbetaalbare financiële steun. Boven op het hierboven genoemde maximumbedrag dat beschikbaar is voor uitbetalingen aan Moldavië, zal in het gemeenschappelijk voorzieningsfonds 135 miljoen EUR worden gereserveerd voor de verstrekking van de leningen.

De niet-terugbetaalbare steun dekt steun van de Unie voor projecten die zijn goedgekeurd in het kader van het nabuurschapsinvesteringsplatform (NIP), een van de regionale investeringsplatforms als bedoeld in artikel 32 van Verordening (EU) 2021/947, alsook aanvullende steun. Deze aanvullende steun omvat steun aan organisaties van het maatschappelijk middenveld en technische bijstand, die de uitvoering van hervormingen en het traject van Moldavië naar toetreding tot de EU zal vergemakkelijken.

Daarnaast zal met de faciliteit naar verwachting tot 2 500 miljoen EUR aan nieuwe investeringen van de internationale financiële instellingen en de particuliere sector worden gemobiliseerd. Net als het investeringskader voor de Westelijke Balkan zal het NIP het belangrijkste instrument zijn voor de uitvoering van investeringen. Het **economisch en investeringsplan** (EIP) voor het Oostelijk Partnerschap heeft geleid tot de kerninvesteringen die in het kader van het groeiplan verder zullen worden nagestreefd. Deze investeringen zullen worden gekanaliseerd naar sectoren die belangrijke multiplicatoren voor sociaal-economische ontwikkeling zijn: connectiviteit, met inbegrip van duurzaam vervoer, energie, de groene en de digitale transitie, onderwijs en de ontwikkeling van vaardigheden. De uitvoering zal plaatsvinden in samenwerking met internationale financiële instellingen en ontwikkelingsbanken van de EU-lidstaten en zal zorgen voor extra investeringen, ook van de particuliere sector.

[1] Verordening (EU) 2024/1449 van het Europees Parlement en de Raad van 14 mei 2024 tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan.

Om ten volle te kunnen profiteren van de in het groeiplan opgenomen mogelijkheden, wordt van Moldavië verwacht dat het een hervormingsagenda opstelt waarin de **belangrijkste sociaal-economische en fundamentele hervormingen** worden uiteengezet die het land in de periode 2025-2027 wil doorvoeren om zijn convergentie met de EU te versnellen. De Commissie zal de agenda beoordelen en goedkeuren.

De hervormingsagenda zal in overeenstemming zijn met de groeistrategie van het land en dienen om structurele tekortkomingen in het traject van duurzame en inclusieve groei van het land aan te pakken[2].

Ten minste 25 % van het bedrag dat via leningen tegen zeer gunstige voorwaarden aan de Moldavische begroting ter beschikking wordt gesteld, zal geleidelijk aan het NIP worden toegewezen om de uitvoering van de kerninvesteringen te waarborgen. Dit komt boven op de niet-terugbetaalbare steun van het NIP, als onderdeel van de bilaterale toewijzing.

Net zoals het groeiplan voor de Westelijke Balkan zal de nieuwe faciliteit worden uitgevoerd door middel van uitvoeringsmechanismen die zijn geselecteerd om ervoor te zorgen dat de hervormingen en de daarmee verband houdende investeringen zo snel mogelijk worden verwezenlijkt, terwijl de nodige controles worden gehandhaafd en de administratieve lasten voor de Europese Commissie, Moldavië en andere uitvoerende partners tot een minimum worden beperkt. Door middelen voor investeringen via het NIP vrij te maken zal extra zekerheid worden geboden tegen fiduciaire risico's, aangezien het NIP over beproefde financiële controlesystemen beschikt die ook berusten op de controlenormen van de uitvoerende financiële instellingen voor pijlerbeoordelingen. Het NIP biedt één kader voor samenwerking tussen de Commissie, bilaterale donoren van de EU-lidstaten en financiële instellingen. Alle investeringen zullen gebaseerd zijn op de beginselen "geen ernstige afbreuk doen" en "niemand aan zijn lot overlaten", en zullen bijdragen tot de bredere doelstelling om de regio te helpen bij de transitie naar een groene, klimaatneutrale, klimaatbestendige, digitale en inclusieve economie die afgestemd is op de EU-regels en -normen.

Rechtstreekse betalingen aan de nationale begroting en het beschikbaar stellen van middelen voor investeringsvoorstellen zullen afhangen van de vooruitgang die wordt geboekt bij de uitvoering van hervormingen en van de naleving van de betalingsvoorwaarden van de hervormingsagenda. De betalingsvoorwaarden omvatten een reeks kwalitatieve en kwantitatieve stappen en termijnen voor uitbetalingen.

Macrofinanciële stabiliteit, een gezond beheer van de overheidsfinanciën, transparantie en begrotingstoezicht zijn algemene voorwaarden waaraan moet worden voldaan voordat middelen worden vrijgegeven.

De betalingen vinden plaats volgens een vast halfjaarlijks schema, op basis van door Moldavië ingediende naar behoren gemotiveerde verzoeken en nadat de Commissie heeft geverifieerd of aan de relevante betalingsvoorwaarden is voldaan. Indien niet aan de betalingsvoorwaarden is voldaan, zal de Commissie een overeenkomstig bedrag van de betaling aftrekken.

De uitbetaling van de overeenkomstige opgeschorte middelen zou kunnen plaatsvinden tijdens de twaalf maanden na de oorspronkelijke uiterste termijn die in de hervormingsagenda is vastgelegd, mits ondertussen aan de voorwaarden is voldaan.

2

Met de uitvoering van de drie pijlers van het groeiplan zal het toetredingsproces krachtig worden ondersteund, door te zorgen voor een snellere afstemming van Moldavië op de waarden, normen en wetten van de EU.

- **Verenigbaarheid met bestaande bepalingen op het beleidsterrein**

De steun in het kader van deze faciliteit zal consistent zijn met en een aanvulling vormen op andere vormen van bilaterale steun voor Moldavië, alsook met regionale steun, die via andere EU-instrumenten, met name NDICI — Europa in de wereld, wordt verleend. Met deze steun, die in overeenstemming zal zijn met de associatieagenda, zal worden voortgebouwd op de hervormingen op het traject voor toetreding tot de EU. Hiermee zal ook de huidige steun worden versterkt en zal het land in staat worden gesteld de uitvoering van het economisch en investeringsplan voor het Oostelijk Partnerschap in Moldavië te versnellen. Om de doelstellingen ervan te verwezenlijken, moet bijzondere nadruk worden gelegd op sectoren die waarschijnlijk belangrijke multiplicatoren zullen zijn voor de duurzame sociale en economische ontwikkeling, zoals connectiviteit, vervoer, energie, de digitale transitie, innovatie, onderwijs op alle niveaus en sectoren voor de ontwikkeling van vaardigheden.

- **Verenigbaarheid met andere beleidsterreinen van de Unie**

De uitvoering van de verordening zal plaatsvinden in overeenstemming met andere gebieden van het externe optreden en het externe beleid (bv. het uitbreidingsbeleid, het nabuurschapsbeleid en het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid). De faciliteit zal deze inspanningen aanvullen door de duurzame sociaal-economische convergentie van Moldavië met de EU te versnellen ter voorbereiding op het EU-lidmaatschap.

2. RECHTSGRONDSLAG, SUBSIDIARITEIT EN EVENREDIGHEID

- **Rechtsgrondslag**

Dit voorstel is gebaseerd op artikel 212 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU). Het wordt door de Commissie ingediend overeenkomstig de in artikel 294 VWEU bepaalde procedure.

- **Subsidiariteit (bij niet-exclusieve bevoegdheid)**

De voorgestelde faciliteit zal dienen ter ondersteuning van Moldavië bij de convergentie met de EU in het kader van het uitbreidingsbeleid. Daarom is de EU het beste in staat om dergelijke bijstand te verlenen. De voorbereiding van Moldavië op het EU-lidmaatschap kan het beste op EU-niveau worden geregeld.

Gezien de omvang van de bijstand die nodig is, verkeert de EU in een unieke positie om Moldavië op een tijdige, gecoördineerde en consistente manier externe hulp op de lange termijn te verlenen. De EU kan haar leencapaciteit benutten en Moldavië tegen voordelige voorwaarden leningen verstrekken, alsook niet-terugbetaalbare steun en garanties in een meerjarig perspectief.

De EU-delegatie in Moldavië kan zorgen voor uitgebreide toegang tot informatie over ontwikkelingen die gevolgen hebben voor Moldavië. Hierdoor is de EU voortdurend op de hoogte van nieuwe behoeften en omstandigheden, zodat zij de steun, in nauwe samenwerking met andere bilaterale of multilaterale donoren, kan aanpassen aan de veranderende behoeften.

- **Evenredigheid**

Het voorstel is in overeenstemming met het evenredigheidsbeginsel: het is immers beperkt tot het minimum dat vereist is om de genoemde doelstellingen op Europees niveau te verwezenlijken en gaat niet verder dan wat daarvoor nodig is.

De faciliteit wordt voorgesteld als een gerichte actie ter ondersteuning van versnelde hervormingen in een land dat de achterstand op de EU moet inlopen, om te zorgen voor een soepele en wederzijds voordelige uitbreiding van de EU. De structuur ervan is zoveel mogelijk gebaseerd op de bestaande steunstructuur (NDICI — Europa in de wereld), en op dezelfde financieringsmodellen (bv. NIP), op basis van bestaande, maar vereenvoudigde instrumenten (prestatiegerelateerde instrumenten).

- **Keuze van het instrument**

Overeenkomstig artikel 212 VWEU, waarin de gewone wetgevingsprocedure wordt beschreven die moet worden gevolgd om maatregelen vast te stellen voor de uitvoering van de samenwerking met niet-EU-landen, heeft het voorstel de vorm van een verordening. Hierdoor worden de uniforme toepassing, het bindende karakter in al zijn onderdelen en de rechtstreekse toepasselijkheid ervan gewaarborgd.

3. EVALUATIE, RAADPLEGING VAN BELANGHEBBENDEN EN EFFECTBEOORDELING

- **Evaluatie van bestaande wetgeving en controle van de resultaatgerichtheid ervan**

Niet van toepassing.

- **Raadpleging van belanghebbenden**

Een formele raadpleging van belanghebbenden kon niet worden uitgevoerd vanwege de urgentie van de voorbereiding van het voorstel, zodat het tijdig door het Europees Parlement en de Raad kan worden goedgekeurd en in 2025 operationeel kan worden.

De EU zal zorgen voor passende communicatie en zichtbaarheid rond de doelstellingen en acties die in het kader van deze faciliteit worden uitgevoerd, in Moldavië, binnen de Unie en daarbuiten.

- **Bijeenbrengen en gebruik van expertise**

Niet van toepassing.

- **Effectbeoordeling**

Binnen drie maanden na de vaststelling van de verordening zal een beoordeling ter ondersteuning van het voorstel worden opgesteld in de vorm van een werkdocument van de diensten van de Commissie.

- **Resultaatgerichtheid en vereenvoudiging**

Niet van toepassing.

- **Grondrechten**

Een noodzakelijke basisvoorwaarde voor toekenning van steun in het kader van het instrument is dat Moldavië en zijn instellingen doeltreffende democratische mechanismen —

waaronder een parlementair meerpartijenstelsel — en de rechtsstaat blijven eerbiedigen, en dat het land de eerbiediging van de mensenrechten garandeert, met inbegrip van de rechten van personen die tot minderheden behoren. De inzet van Moldavië voor hervormingen en de sterke politieke wil van de autoriteiten zijn positieve signalen, die zijn bevestigd in de beoordeling van de Commissie, zoals uiteengezet in haar mededeling van 2023 over het uitbreidingspakket.

4. GEVOLGEN VOOR DE BEGROTING

De maximale middelen die via de faciliteit worden verstrekt, bedragen 1 920 miljoen EUR voor de periode 2025-2027 voor alle soorten steun, waarvan 420 miljoen EUR aan niet-terugbetaalbare steun, met inbegrip van voorzieningen, gefinancierd met de bilaterale toewijzing voor Moldavië voor de periode 2025-2027 in het kader van NDICI — Europa in de wereld en 1 500 miljoen EUR aan door de Unie verstrekte concessionele leningen.

Voor de leningen worden in het gemeenschappelijk voorzieningsfonds voorzieningen aangelegd tegen een voorzieningspercentage van 9 %. De voorzieningen zullen worden gefinancierd met de niet-terugbetaalbare steun, die afkomstig zal zijn uit de bilaterale toewijzing voor Moldavië voor de periode 2025-2027 in het kader van NDICI — Europa in de wereld.

1 % van de niet-terugbetaalbare steun (4,2 miljoen EUR) zal worden toegewezen aan uitgaven voor technische en administratieve bijstand in verband met het beheer van de faciliteit, met inbegrip van monitoring, communicatie, audit en evaluatie.

5. OVERIGE ELEMENTEN

- **Uitvoeringsplanning en regelingen betreffende monitoring, evaluatie en verslaglegging**

De verordening bevat gedetailleerde bepalingen met betrekking tot uitvoering, monitoring, evaluatie en verslaglegging.

De Commissie zal nauwlettend toezicht houden op de uitvoering van de faciliteit. De Commissie zal, met volledige inachtneming van de Verdragen, samenwerken met de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) om de faciliteit uit te voeren en de samenhang van het externe optreden van de Unie te waarborgen.

Moldavië moet een monitoringsysteem opzetten op basis van door de Commissie vastgestelde criteria, en er wordt van het land verwacht dat het jaarlijks verslag uitbrengt aan de Commissie over de uitvoering van zijn hervormingsagenda. Dit houdt onder meer in dat verslag wordt uitgebracht over de vooruitgang die is geboekt wat betreft de verwezenlijking van de in de hervormingsagenda vastgestelde doelstellingen, over de verbeteringen van zijn internecontrolesysteem, over de uitvoering van zijn begroting, en over onterecht betaalde of onjuist gebruikte bedragen die uiteindelijk door de EU zijn teruggevorderd.

De Commissie legt het Europees Parlement, de Raad en het in artikel 27 van de verordening bedoelde comité jaarlijks een evaluatie voor van de uitvoering van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen.

De Commissie zal ook een ex-postevaluatie van de verordening uitvoeren.

- **Toelichtende stukken (bij richtlijnen)**

Niet van toepassing.

- **Artikelsgewijze toelichting**

De verordening bevat gedetailleerde bepalingen inzake uitvoering, monitoring, evaluatie en verslaglegging.

De uitvoering in het kader van het instrument vindt plaats volgens de in het Financieel Reglement vastgestelde vormen en uitvoeringsmethoden.

De Commissie zal nauwlettend toezicht houden op de uitvoering van de faciliteit. De Commissie zal, met volledige inachtneming van de Verdragen, samenwerken met de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO) om de faciliteit uit te voeren en de samenhang van het externe optreden van de Unie te waarborgen.

Moldavië moet een monitoringsysteem opzetten op basis van door de Commissie vastgestelde criteria, en er wordt van het land verwacht dat het jaarlijks verslag uitbrengt aan de Commissie over de uitvoering van zijn hervormingsagenda. Dit houdt onder meer in dat verslag wordt uitgebracht over de vooruitgang die is geboekt wat betreft de verwezenlijking van de in de agenda vastgestelde doelstellingen, over de verbeteringen van zijn internecontrolesysteem, over de uitvoering van zijn begroting, en over onterecht betaalde of onjuist gebruikte bedragen die uiteindelijk door de EU zijn teruggevorderd.

De Commissie legt het Europees Parlement, de Raad en het in artikel 27 van de verordening bedoelde comité jaarlijks een evaluatie voor van de uitvoering van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen.

De Commissie zal ook een ex-postevaluatie van de verordening uitvoeren.

- **Artikelsgewijze toelichting**

Bij de verordening wordt de hervormings- en groeifaciliteit voor Moldavië opgericht.

In hoofdstuk I (Algemene bepalingen) worden het voorwerp van de faciliteit (artikel 1), de definities (artikel 2), de algemene en specifieke doelstellingen van de faciliteit (artikel 3), de algemene beginselen (artikel 4) en de basisvoorwaarden voor steun (artikel 5) behandeld.

Hoofdstuk II bevat de financierings- en uitvoeringsmodaliteiten van de faciliteit. Artikel 6 regelt de uitvoering van de faciliteit in de vorm van niet-terugbetaalbare financiële steun (gefinancierd uit de bilaterale toewijzing voor Moldavië voor de periode 2025-2027 in het kader van NDICI — Europa in de wereld) en de steun in de vorm van leningen. Artikel 7 beschrijft de subsidiabiliteit van personen en entiteiten. Artikel 8 heeft betrekking op de tussen de Commissie en Moldavië te sluiten faciliteitsovereenkomst waarin met name de audit- en controlebepalingen worden vastgelegd, alsook de verplichtingen en voorwaarden voor de uitbetaling van betalingen.

Hoofdstuk III (Hervormingsagenda) beschrijft de vereisten en grondslag voor de opstelling van de hervormingsagenda (artikel 9) en de beginselen voor financiering, met inbegrip van de voorwaarden voor uitbetalingen (artikel 10). Artikel 11 omschrijft de inhoud van de door Moldavië in te dienen hervormingsagenda, de procedure daarvoor en de onderdelen die de hervormingsagenda moeten bevatten, met inbegrip van hervormingen en investeringen die door de faciliteit moeten worden gefinancierd, en de systemen om onregelmatigheden, fraude,

corruptie en belangenconflicten te voorkomen en te corrigeren bij het gebruik van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen.

De Commissie zal de hervormingsagenda beoordelen aan de hand van de criteria van artikel 12. Zij zal een uitvoeringsbesluit vaststellen zoals beschreven in artikel 13, waarin het indicatieve bedrag wordt bepaald van de steun in de vorm van leningen die moet worden uitbetaald indien aan de betalingsvoorwaarden en het tijdschema is voldaan, alsook de voorfinanciering waarvoor Moldavië in aanmerking komt. Artikel 14 voorziet in de mogelijkheid voor Moldavië om een gewijzigde hervormingsagenda voor te stellen en de Commissie te verzoeken haar uitvoeringsbesluit te wijzigen.

Artikel 15 heeft betrekking op de leningsovereenkomsten die tussen de Commissie en Moldavië moeten worden gesloten, en op de regels voor de door de Commissie op de markten opgenomen leningen. Artikel 16 bevat de bepalingen met betrekking tot voorzieningen. De regels voor de betaling van voorfinanciering aan Moldavië, die afhankelijk is van het voldoen aan de in artikel 5 beschreven basisvoorwaarden door Moldavië, zijn uiteengezet in artikel 17. Artikel 18 beschrijft projecten in het kader van het nabuurschapsinvesteringsplatform. In artikel 19 wordt de procedure voor de uitbetalingen omschreven wanneer is voldaan aan zowel de algemene voorwaarden met betrekking tot macrofinanciële stabiliteit, goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie van en toezicht op de begroting als de betalingsvoorwaarden die in de hervormingsagenda zijn vastgesteld.

De betalingen vinden halfjaarlijks plaats nadat Moldavië een verzoek om vrijgave van middelen heeft ingediend nadat in voldoende mate aan de desbetreffende betalingsvoorwaarden is voldaan, in de vorm van te nemen kwalitatieve en kwantitatieve stappen. Bij een negatieve beoordeling door de Commissie wordt het deel van het bedrag dat overeenkomt met de niet vervulde betalingsvoorwaarden ingehouden. De ingehouden middelen kunnen pas worden vrijgegeven nadat Moldavië, als onderdeel van een volgend verzoek om vrijgave van middelen, naar behoren heeft gemotiveerd dat de nodige maatregelen zijn genomen om op bevredigende wijze aan de relevante betalingsvoorwaarden te voldoen. In artikel 19 wordt ook bepaald dat er geen bedrag zal worden betaald voor kwalitatieve of kwantitatieve stappen waaraan op 31 december 2028 niet is voldaan, terwijl het de Commissie machtigt om bedragen te verlagen indien de financiële belangen van de Unie worden geschaad of indien Moldavië ernstig tekortschiet in een verplichting die voortvloeit uit de in het kader van de faciliteit gesloten overeenkomsten. Artikel 20 bevat de regels inzake transparantie voor personen en entiteiten die financiering ontvangen met het oog op de uitvoering van de hervormingsagenda.

Hoofdstuk IV (Bescherming van de financiële belangen van de Unie) bevat de bepalingen die door de Commissie en Moldavië moeten worden nageleefd om doeltreffende controles op de uitvoering van de faciliteit te waarborgen. In artikel 21 worden de verplichtingen vastgesteld die in de faciliteitsovereenkomst moeten worden opgenomen. Deze omvatten passende maatregelen ter voorkoming, opsporing en correctie van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden die de financiële belangen van de Unie schaden; om dubbele financiering te voorkomen; om juridische stappen te nemen om middelen waaraan geen wettige bestemming is gegeven, terug te vorderen; om voldoende gegevens over de ontvangers van middelen in het kader van de faciliteit te verzamelen; en om de rechten vast te stellen die aan de Commissie, het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en het Europees Openbaar Ministerie (EOM) moeten worden toegekend. Artikel 21 verleent de Commissie de bevoegdheid om bedragen te verlagen of terug te vorderen indien de financiële belangen van de Unie worden geschaad, ingeval kwalitatieve of kwantitatieve stappen

ongedaan worden gemaakt of indien Moldavië ernstig tekortschiet in de naleving van een verplichting die voortvloeit uit de in het kader van de faciliteit gesloten overeenkomsten. Artikel 22 bevat de bepalingen betreffende de internecontrolesystemen van Moldavië.

Hoofdstuk VI (Monitoring, verslaglegging en evaluatie) betreft de indicatoren en resultaten die moeten worden gebruikt bij monitoring en evaluatie (artikel 23), de invoering van een scorebord (artikel 24), de ex-postevaluatie van de faciliteit (artikel 25) en de verslaglegging door Moldavië in het kader van de economische en financiële dialoog (artikel 26).

In hoofdstuk VII (Slotbepalingen) worden de comitéprocedure (artikel 27) en de bepalingen inzake informatie, communicatie en publiciteit (artikel 28) en de inwerkingtreding (artikel 29) geregeld.

2024/0258 (COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Republiek Moldavië

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 212,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De Unie is gegrondvest op de in artikel 2 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) genoemde waarden, waaronder democratie, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten. Deze waarden maken deel uit van de toetredingscriteria die tijdens de Europese Raad van Kopenhagen in juni 1993 zijn vastgesteld (hierna: "criteria van Kopenhagen"), die de voorwaarden vormen om voor het lidmaatschap van de Unie in aanmerking te komen.

(2) Het uitbreidingsproces is gebaseerd op vastgestelde criteria, eerlijke en consistente conditionaliteit en het beginsel van eigen verdiensten. Een vastberaden toepassing van het "eerst de basis"-beginsel, dat een sterke nadruk vereist op de rechtsstaat, de grondrechten, de werking van democratische instellingen en de hervorming van het openbaar bestuur, alsook op economische criteria, blijft van essentieel belang. De voortgang hangt af van de uitvoering door de Republiek Moldavië (hierna: "Moldavië") van de hervormingen die nodig zijn om zich aan het acquis van de Unie aan te passen.

(3) De Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne heeft nog eens laten zien dat uitbreiding vanuit geostrategisch oogpunt een investering in vrede, veiligheid en stabiliteit is. De Unie zet zich volledig en ondubbelzinnig in voor het vooruitzicht van het lidmaatschap van de Unie van Moldavië. Het is daarom verheugend dat Moldavië zich sterk oriënteert op en inzet voor toenadering tot de Unie, als uitdrukking van zijn strategische keuze en de plaats die het land wil innemen in onze gemeenschap van waarden. Niettemin moet het toetredingsproces van Moldavië stevig verankerd zijn in tastbare en concrete vooruitgang op het gebied van hervormingen.

(4) Het is in het gemeenschappelijk belang van de Unie en Moldavië om vooruitgang te boeken bij de hervormingen van zijn politieke, juridische en economische stelsels met het oog op zijn toekomstige lidmaatschap van de Unie, en om zijn toetredingsproces te ondersteunen. Het vooruitzicht van het lidmaatschap van de Unie is een krachtige motor voor veranderingsprocessen en leidt tot positieve democratische, politieke, economische en maatschappelijke veranderingen.

(5) Sommige voordelen van het lidmaatschap van de Unie moeten voorafgaand aan de toetreding tot stand komen. Economische convergentie staat centraal bij die voordelen. Momenteel ligt het niveau van convergentie van Moldavië wat betreft bbp per hoofd

van de bevolking in koopkrachtstandaard laag met 29 % van het EU-gemiddelde en vordert de convergentie niet snel genoeg.

(6) Aangezien de toetredingsonderhandelingen met Moldavië in juni 2024 van start zijn gegaan, is het belangrijk dat de steun voor het toetredingstraject van Moldavië op een niveau wordt gebracht dat vergelijkbaar is met dat van andere kandidaat-lidstaten waarmee toetredingsonderhandelingen worden gevoerd, en dat wordt gezorgd voor passende middelen.

(7) De uitvoering van het groeiplan voor Moldavië vereist de passende financiering in het kader van een specifiek nieuw financieringsinstrument, de faciliteit, om het land te helpen bij de uitvoering van hervormingen ter verwezenlijking van duurzame economische groei en vooruitgang op het gebied van de fundamentele aspecten.

(8) Om de doelstellingen van het groeiplan voor Moldavië te bereiken, moet wat investeringen betreft bijzondere nadruk worden gelegd op sectoren die kunnen fungeren als belangrijke multiplicatoren voor sociale en economische ontwikkeling: connectiviteit, met inbegrip van duurzaam vervoer, decarbonisatie, energie, de groene en de digitale transitie, alsook onderwijs, arbeidsmarktparticipatie en de ontwikkeling van vaardigheden, met bijzondere aandacht voor jongeren.

(9) Met de faciliteit moet worden voortgebouwd op de associatieagenda met Moldavië en op de werkzaamheden van het economisch en investeringsplan voor het Oostelijk Partnerschap in Moldavië, dat het voortouw heeft genomen bij investeringen in kritieke sectoren zoals connectiviteit, energie-efficiëntie, ondernemingsstimulansen en concurrentievermogen.

(10) Duurzame vervoersinfrastructuur is essentieel om de connectiviteit tussen Moldavië en de Unie te verbeteren. Deze infrastructuur moet bijdragen tot de integratie van Moldavië in het vervoersnetwerk van de Unie. In het herziene trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) heeft de Commissie de Europese vervoerscorridor Oostzee — Zwarte Zee — Egeïsche Zee uitgebreid tot Moldavië. Het TEN-T-netwerk moet de referentie zijn voor de financiering van duurzame vervoersinfrastructuur, ook voor milieuvriendelijke vervoermiddelen, zoals spoorwegen, en voor de digitalisering van het vervoer.

(11) Met de faciliteit moeten investeringen en hervormingen worden ondersteund die het pad van Moldavië naar de digitale transformatie van de economie en de samenleving bevorderen, in overeenstemming met de visie van de Unie voor 2030 die is gepresenteerd in de mededeling van de Commissie “Digitaal kompas 2030: de Europese aanpak voor het digitale decennium”, waarmee een inclusieve digitale economie wordt bevorderd die alle burgers ten goede komt. Met de faciliteit moet worden gestreefd naar het vergemakkelijken van de verwezenlijking door Moldavië van de algemene doelstellingen en digitale streefcijfers met betrekking tot de Unie. Zoals de Commissie in haar mededeling van 15 juni 2023 getiteld “Uitvoering van de toolbox inzake 5G-cyberbeveiliging” heeft uiteengezet, moet de toolbox inzake 5G-cyberbeveiliging de referentie zijn voor financiering van de Unie om de beveiliging, veerkracht en bescherming van de integriteit van digitale infrastructuurprojecten in de regio te waarborgen.

(12) De steun in het kader van de faciliteit moet worden verleend om algemene en specifieke doelstellingen te bereiken, op basis van vastgestelde criteria en met duidelijke betalingsvoorwaarden. Deze algemene en specifieke doelstellingen moeten worden nagestreefd op een manier dat zij elkaar wederzijds versterken. Met de

faciliteit moet het uitbreidingsproces worden ondersteund door de afstemming op de waarden, wetten, regels, normen, beleidsmaatregelen en praktijken van de Unie ("acquis") met het oog op lidmaatschap van de Unie te versnellen, en moeten de geleidelijke integratie van Moldavië in de eengemaakte markt van de Unie en zijn sociaal-economische convergentie met de Unie worden versneld. De faciliteit moet ook goede nabuurschapsbetrekkingen bevorderen.

(13) Naast het stimuleren van de sociaal-economische convergentie moet de faciliteit ook bijdragen tot snellere hervormingen in verband met de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces, waaronder de rechtsstaat, de grondrechten, onder meer de rechten van vluchtelingen en personen die tot minderheden behoren, met inbegrip van nationale minderheden en Roma, alsook de rechten van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen (lhbti'ers). De faciliteit moet ook zorgen voor een verbetering van de werking van democratische instellingen en overheidsdiensten; overheidsopdrachten, toezicht op staatssteun en beheer van de overheidsfinanciën; de bestrijding van alle vormen van corruptie en georganiseerde criminaliteit; onderwijs en opleiding van hoge kwaliteit en werkgelegenheidsbeleid; de groene transitie en de klimaat- en milieudoelstellingen van het land.

(14) Deze faciliteit moet Moldavië helpen bij zijn voorbereiding op het lidmaatschap van de Unie, in overeenstemming met de bestaande uitbreidingsmethode[3].

(15) De faciliteit moet de bestaande economische en financiële dialoog aanvullen zonder het toepassingsgebied ervan aan te tasten, waardoor de economische integratie en de voorbereiding van het multilaterale toezicht van de Unie op het economisch beleid worden versterkt.

(16) De faciliteit moet de ontwikkeling van beginselen inzake doeltreffendheid bevorderen, waarbij de additionaliteit bij en de aanvullendheid op de steun die in het kader van andere programma's en instrumenten van de Unie wordt verleend, in acht moeten worden genomen, overlapping moet worden voorkomen en synergieën tussen bijstand uit hoofde van deze verordening en andere bijstand moeten worden gewaarborgd, met inbegrip van geïntegreerde financiële pakketten bestaande uit zowel export- als ontwikkelingsfinanciering van de Unie, de lidstaten, derde landen en multilaterale en regionale organisaties en entiteiten.

(17) Conform het beginsel van inclusief partnerschap zorgt de Commissie ervoor dat relevante belanghebbenden in Moldavië, met inbegrip van sociale partners en organisaties van het maatschappelijk middenveld, terdege worden geraadpleegd en tijdig toegang hebben tot relevante informatie, zodat zij een zinvolle rol kunnen spelen bij het opzet en de uitvoering van programma's en bij de daarmee verband houdende monitoring.

(18) Technische bijstand en bijstand voor grensoverschrijdende samenwerking moeten worden verleend ter ondersteuning van de doelstellingen van deze faciliteit en ter versterking van de relevante capaciteiten van Moldavië om de hervormingsagenda uit te voeren.

(19) Met de faciliteit moet worden gezorgd voor samenhang met en ondersteuning van de algemene doelstellingen van het externe optreden van de Unie zoals vastgelegd in artikel 21 VEU, met inbegrip van de eerbiediging van de grondrechten die zijn verankerd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. Met de

[3] COM(2020) 57 final.

faciliteit moet met name worden gezorgd voor de bescherming en bevordering van de mensenrechten en de rechtsstaat.

(20) Met de faciliteit moeten innovatie, onderzoek en samenwerking tussen academische instellingen en de industrie worden gestimuleerd ter bevordering van de groene en de digitale transitie, en lokale industrieën worden ondersteund, waarbij de nadruk wordt gelegd op lokale micro-, kleine en middelgrote ondernemingen en start-ups.

(21) Moldavië moet blijk geven van een geloofwaardige inzet voor de Europese waarden, onder meer door zich aan te sluiten bij het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie, met inbegrip van beperkende maatregelen van de Unie.

(22) Bij de uitvoering van de faciliteit moet rekening worden gehouden met de strategische autonomie van de Unie, de strategische belangen van de Unie en haar lidstaten en de waarden waarop de Unie is gegrondvest.

(23) Activiteiten in het kader van de faciliteit moeten bijdragen tot de voortgang met betrekking tot de sociale, klimaat- en milieunormen van de Unie en tot de voortgang ten aanzien van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties, de uit hoofde van het VN-raamverdrag inzake klimaatverandering aangenomen Overeenkomst van Parijs, het VN-verdrag inzake biologische diversiteit en het VN-verdrag ter bestrijding van woestijnvorming, en mogen niet bijdragen tot aantasting van het milieu of het toebrengen van schade aan het milieu of het klimaat. De in het kader van de faciliteit gefinancierde maatregelen moeten in overeenstemming zijn met de nationale energie- en klimaatplannen van Moldavië, zijn nationaal bepaalde bijdrage en zijn ambitie om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken. Met de faciliteit moet worden bijgedragen tot de beperking van klimaatverandering en tot het vermogen om zich aan te passen aan de negatieve gevolgen van de klimaatverandering, en moet de klimaatbestendigheid worden bevorderd. Met financiering in het kader van de faciliteit moet met name de transitie naar een koolstofvrije, klimaatneutrale, klimaatbestendige en circulaire economie worden bevorderd.

(24) Bij de uitvoering van deze verordening moeten de beginselen van gelijkheid en non-discriminatie, zoals uiteengezet in de strategieën voor een Unie van gelijkheid, richtinggevend zijn. Daarbij moeten gendergelijkheid en gendermainstreaming worden uitgedragen en bevorderd, moet worden gezorgd voor een betekenisvolle deelname van vrouwen aan besluitvormingsprocessen en de empowerment van vrouwen en meisjes, moet worden gestreefd naar de bescherming en bevordering van vrouwen- en meisjesrechten en moet geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld worden voorkomen en bestreden, rekening houdend met de relevante genderactieplannen van de Unie en de desbetreffende conclusies van de Raad en internationale verdragen. Bij de uitvoering van deze verordening moet bovendien de Europese pijler van sociale rechten volledig in acht worden genomen, onder meer met betrekking tot het systeem voor kinderbescherming en arbeidsrechten. De uitvoering van de faciliteit moet in overeenstemming zijn met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en het bijbehorende protocol, en moet zorgen voor toegankelijkheid van de investeringen en technische bijstand van de faciliteit, overeenkomstig Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad.

(25) Gezien de Europese Green Deal als de Europese strategie voor duurzame groei en gezien het belang om de klimaat- en biodiversiteitsdoelstellingen aan te pakken in overeenstemming met de toezeggingen in het Interinstitutioneel Akkoord, moet de faciliteit bijdragen aan het behalen van het algemene doel dat 30 % van de

begrotingsuitgaven van de Unie de klimaatdoelstellingen ondersteunen en 7,5 % van de begrotingsuitgaven in 2024 en 10 % in 2026 en 2027 de biodiversiteitsdoelstellingen ondersteunen. Ten minste 37 % van de niet-terugbetaalbare financiële steun, met inbegrip van voorzieningen, die wordt verstrekt aan investeringsprojecten die zijn goedgekeurd in het kader van het nabuurschapsinvesteringsplatform (NIP), een van de regionale investeringsplatforms als bedoeld in artikel 32 van Verordening (EU) 2021/947[4], moet in overeenstemming zijn met de klimaatdoelstellingen. Dat bedrag moet worden berekend aan de hand van de Rio-indicatoren overeenkomstig de verplichting om de internationale klimaatfinanciering van de Unie aan de OESO te rapporteren, alsook andere internationale overeenkomsten of kaders. Al in juni 2025 zullen de EU-klimaatcoëfficiënten, die van toepassing zijn op alle programma's die vallen onder het meerjarig financieel kader (MFK) 2021-2027 en zijn uiteengezet in het werkdocument van de diensten van de Commissie getiteld "Climate Mainstreaming Architecture in the 2021-2027 Multiannual Financial Framework" (SWD(2022) 225), ook worden toegepast op klimaatuitgaven in het kader van rubriek 6 van het MFK ("Nabuurschap en internationaal beleid"). De faciliteit zal worden afgestemd op de aanpak van andere instrumenten van rubriek 6, om te zorgen voor consistente klimaatrapportage in de regio. Met de faciliteit moeten activiteiten worden ondersteund die de normen en prioriteiten van de Unie op klimaat- en milieugebied volledig eerbiedigen en voldoen aan het beginsel "geen ernstige afbreuk doen", in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad(6).

(26) Projecten worden in het kader van het NIP goedgekeurd na beoordeling door de Commissie en na een positief advies van de lidstaten in de raad van bestuur van het NIP.

(27) De Commissie moet, in samenwerking met de lidstaten en Moldavië, zorgen voor naleving, samenhang, verenigbaarheid en complementariteit, meer transparantie en verantwoordingsplicht bij het verlenen van bijstand, onder meer door passende internecontrolesystemen en een fraudebestrijdingsbeleid in te voeren. De beschikbaarstelling van de steun uit hoofde van de faciliteit moet afhankelijk worden gesteld van de noodzakelijke basisvoorwaarden dat Moldavië doeltreffende democratische mechanismen, waaronder een parlementair meerpartijenstelsel, vrije en eerlijke verkiezingen, pluralistische media, een onafhankelijke rechterlijke macht en de rechtsstaat eerbiedigt, en de inachtneming van alle mensenrechtenverplichtingen garandeert, met inbegrip van de rechten van personen die tot minderheden behoren.

(28) De faciliteit moet worden ondersteund met middelen uit het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Europa in de wereld ten belope van 420 miljoen EUR en een maximumbedrag van 1 500 miljoen EUR aan leningen voor de periode 2025-2027. Het bedrag moet de voorziening van 9 % dekken die nodig is voor de leningen ten belope van 135 miljoen EUR, steun van de Unie voor projecten die zijn goedgekeurd in het kader van het NIP, als bedoeld in artikel 18, lid 2, en aanvullende steun, met inbegrip van steun aan organisaties van het maatschappelijk middenveld en technische bijstand. De niet-terugbetaalbare steun moet worden gefinancierd met de middelen die op grond van artikel 6, lid 2, punt a), van Verordening (EU) 2021/947 aan het geografische nabuurschapsprogramma zijn toegewezen. Tenzij in deze verordening anders is

[4] Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 van het Europees Parlement en de Raad van 23 september 2024 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie (PB L 239, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).

vermeld, moeten alle bepalingen van Verordening (EU) 2021/947 van toepassing zijn. De voorgestelde faciliteit is in grote mate geïnspireerd op de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan.

(29) Besluiten over de in artikel 19, lid 3, bedoelde vrijgave voor steun in de vorm van leningen moeten worden vastgesteld in de periode van 1 januari 2025 tot en met 30 juni 2029. Deze uiterste datum omvat de tijd die de Commissie nodig heeft om te beoordelen of de betrokken betalingsvoorwaarden met succes zijn vervuld en om het daaropvolgende besluit tot vrijgave vast te stellen.

(30) Om het hefboomeffect van de financiële steun van de Unie voor het aantrekken van aanvullende investeringen te maximaliseren en ervoor te zorgen dat de Unie zeggenschap behoudt over de uitgaven, moeten de investeringen ter ondersteuning van de hervormingsagenda via het NIP worden uitgevoerd. Ten minste 25 % van het aan Moldavië vrijgegeven leningbedrag moet door Moldavië ter beschikking worden gesteld voor investeringsprojecten die in het kader van het NIP zijn goedgekeurd. Dit komt boven op de niet-terugbetaalbare steun die de Unie voor deze projecten verleent.

(31) De financiële verplichtingen die voortvloeien uit de uit hoofde van de faciliteit verstrekte leningen mogen geen deel uitmaken van de garantie voor extern optreden in de zin van artikel 31, lid 4, van Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad.

(32) Op deze verordening zijn de horizontale financiële regels van toepassing die het Europees Parlement en de Raad op grond van artikel 322 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) hebben vastgesteld. Die regels zijn neergelegd in Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 en bepalen met name de procedure voor het opstellen en uitvoeren van de begroting in direct en indirect beheer door middel van subsidies, aanbestedingen, financiële bijstand, blendingverrichtingen en de vergoeding van externe deskundigen, en voorzien in controles op de verantwoordelijkheid van financiële actoren.

(33) Wanneer dat passend is gezien de specifieke aard van de activiteit of wanneer de activiteit de veiligheid of de openbare orde schaadt, moet worden voorzien in beperkingen met betrekking tot de subsidiabiliteit in gunningsprocedures in het kader van de faciliteit.

(34) Om de efficiënte uitvoering van de faciliteit te waarborgen, waaronder de vergemakkelijking van de integratie van Moldavië in de Europese waardeketens, moeten alle in het kader van deze faciliteit gefinancierde en aangekochte leveringen en materialen afkomstig zijn uit de lidstaten, Moldavië, kandidaat-lidstaten en partijen bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte en landen die Moldavië een niveau van steun verlenen dat vergelijkbaar is met dat van de Unie, gelet op de omvang van hun economie, en waarvoor wederzijdse toegang tot externe hulp in Moldavië is vastgesteld door de Commissie, tenzij de leveringen en materialen niet onder redelijke voorwaarden in een van die landen kunnen worden verkregen.

(35) Met Moldavië moet een faciliteitsovereenkomst worden gesloten om de beginselen van de financiële samenwerking tussen de Unie en Moldavië vast te leggen en de nodige mechanismen te specificeren met betrekking tot controle, toezicht, monitoring, evaluatie, verslaglegging en audit van de financiering van de Unie in het kader van de faciliteit, regels inzake belastingen, rechten en heffingen en maatregelen om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten te voorkomen, op te sporen, te onderzoeken en te corrigeren. Bijgevolg moet met Moldavië ook een

leningsovereenkomst worden gesloten met specifieke bepalingen voor het beheer en de uitvoering van financiering die in de vorm van leningen is verstrekt. Zowel de faciliteitsovereenkomst als de leningsovereenkomst moet op verzoek worden toegezonden aan het Europees Parlement en de Raad.

(36) De faciliteitsovereenkomst moet voorzien in de verplichting voor Moldavië om te zorgen voor de verzameling van en toegang tot voldoende gegevens over personen en entiteiten die financiering ontvangen voor de uitvoering van de hervormingsagenda, met inbegrip van informatie over uiteindelijke begunstigden, met inachtneming van de beginselen van de Unie inzake gegevensbescherming en de toepasselijke gegevensbeschermingsregels.

(37) De uitvoering van de faciliteit moet worden geschraagd door een samenhangende en geprioriteerde reeks gerichte hervormingen en investeringsprioriteiten in Moldavië (de "hervormingsagenda"), die een kader biedt voor het stimuleren van inclusieve duurzame sociaal-economische groei, duidelijk geformuleerd en afgestemd op de toetredingsvereisten van de Unie en de basisvoorwaarden van het proces van uitbreiding. De hervormingsagenda zal dienen als een overkoepelend kader om de doelstellingen van de faciliteit te bereiken. De hervormingsagenda moet worden opgesteld in nauw overleg met de relevante belanghebbenden, waaronder sociale partners en organisaties van het maatschappelijk middenveld, en hun input moet erin worden opgenomen. De uitbetaling van de steun van de Unie moet afhankelijk worden gesteld van de naleving van de betalingsvoorwaarden en van meetbare vooruitgang bij de uitvoering van hervormingen die zijn vastgesteld in de hervormingsagenda die door de Commissie is beoordeeld en formeel is goedgekeurd. De vrijmaking van middelen moet dienovereenkomstig worden gestructureerd en de doelstellingen van de faciliteit weerspiegelen.

(38) De hervormingsagenda moet gerichte hervormingsmaatregelen en prioritaire investeringsgebieden bevatten, samen met betalingsvoorwaarden in de vorm van meetbare kwalitatieve en kwantitatieve stappen die een bevredigende vooruitgang bij de uitvoering of de voltooiing van die maatregelen garanderen, en een tijdschema voor de uitvoering van die maatregelen. De hervormingsagenda moet ook een voorlopige lijst bevatten van geplande investeringsprojecten die moeten worden uitgevoerd in het kader van het NIP. De uitvoering van deze stappen moet worden gepland voor uiterlijk 31 december 2027, hoewel de algehele voltooiing van de maatregelen waarop dergelijke stappen betrekking hebben, zich tot na 2027 moet kunnen uitstrekken, maar niet later dan 31 december 2028. De hervormingsagenda moet tevens een toelichting bevatten op het systeem van Moldavië om onregelmatigheden, corruptie, waaronder corruptie op hoog niveau, fraude en belangenconflicten bij het gebruik van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen doeltreffend te voorkomen, op te sporen en te corrigeren, alsook de regelingen om dubbele financiering uit de faciliteit en uit andere Unieprogramma's en van andere donoren te voorkomen.

(39) De hervormingsagenda moet een toelichting bevatten op de wijze waarop de maatregelen naar verwachting zullen bijdragen tot de klimaat- en milieudoelstellingen, het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" en de digitale transformatie.

(40) De maatregelen in het kader van de hervormingsagenda moeten bijdragen tot de verbetering van een efficiënt systeem voor het beheer en de controle van de overheidsfinanciën, de bestrijding van witwassen, belastingontduiking, belastingontwijking, fraude en georganiseerde misdaad en tot een doeltreffend systeem

voor toezicht op staatssteun, om eerlijke voorwaarden voor alle ondernemingen te waarborgen.

(41) De hervormingsagenda moet een beschrijving van dergelijke systemen bevatten, alsook specifieke stappen in verband met hoofdstuk 32 om Moldavië te helpen zijn audit- en controlevoorschriften in overeenstemming te brengen met de normen van de Unie. Indien een verzoek om vrijgave van middelen een stap omvat in verband met hoofdstuk 32, zoals bedoeld in artikel 19, lid 2, kan de Commissie geen besluit vaststellen waarbij de vrijgave van middelen wordt toegestaan, tenzij zij die stap positief beoordeelt.

(42) De faciliteitsovereenkomst moet ook indicatoren bevatten voor het beoordelen van de vorderingen bij de verwezenlijking van de in deze verordening vastgestelde algemene en specifieke doelstellingen van de faciliteit. Deze indicatoren moeten gebaseerd zijn op internationaal overeengekomen indicatoren. De indicatoren moeten ook zoveel mogelijk in overeenstemming zijn met de belangrijkste prestatie-indicatoren die zijn opgenomen in het uitvoeringsbesluit van de Commissie tot goedkeuring van de hervormingsagenda's voor de Westelijke Balkan in het kader van Verordening (EU) 2024/1449 en in het kader voor de meting van de resultaten van het EFDO+. De indicatoren moeten relevant, aanvaard, geloofwaardig, eenvoudig en robuust zijn.

(43) De Commissie moet de hervormingsagenda beoordelen op basis van de in deze verordening uiteengezette lijst van criteria. Teneinde eenvormige voorwaarden voor de uitvoering van deze verordening te waarborgen, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend om de hervormingsagenda goed te keuren. De Commissie zal, waar passend, naar behoren rekening houden met Besluit 2010/427/EU van de Raad(11) en de rol van de Europese Dienst voor extern optreden (EDEO).

(44) Met het werkprogramma in de zin van artikel 110, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509, dat is vastgesteld overeenkomstig de desbetreffende bepalingen van Verordening (EU) 2021/947, moeten de bedragen worden gedekt die worden gefinancierd met de middelen die uit hoofde van artikel 6, lid 2, punt a), van Verordening (EU) 2021/947 aan het geografische nabuurschapsprogramma zijn toegewezen.

(45) Gezien de behoefte aan flexibiliteit bij de uitvoering van de faciliteit moet Moldavië bij de Commissie een met redenen omkleed verzoek kunnen indienen voor een wijziging van het uitvoeringsbesluit, wanneer de hervormingsagenda, met inbegrip van de desbetreffende betalingsvoorwaarden, vanwege objectieve omstandigheden, geheel of gedeeltelijk niet meer haalbaar is. Moldavië moet een met redenen omkleed verzoek tot wijziging van de hervormingsagenda kunnen indienen, onder meer door in voorkomend geval addenda voor te stellen. De Commissie moet het uitvoeringsbesluit kunnen wijzigen.

(46) De faciliteitsovereenkomst moet voorzien in de verplichting voor Moldavië om te zorgen voor de verzameling van en toegang tot voldoende gegevens over personen en entiteiten die financiering ontvangen voor de uitvoering van de hervormingsagenda, met inbegrip van informatie over uiteindelijke begunstigden, met inachtneming van de beginselen van de Unie inzake gegevensbescherming en de toepasselijke gegevensbeschermingsregels. Financiële steun voor de hervormingsagenda moet mogelijk zijn in de vorm van een lening. In het kader van de financieringsbehoeften van Moldavië is het passend de financiële bijstand te organiseren uit hoofde van de gediversifieerde financieringsstrategie van artikel 224 van Verordening (EU,

Euratom) 2024/2509, die daarin als één enkele financieringsmethode is vastgelegd en waarvan wordt verwacht dat zij zal zorgen voor een grotere liquiditeit van obligaties van de Unie en de uitgiften van de Unie aantrekkelijker en kostenefficiënter zal maken.

(47) Het is passend Moldavië leningen te verstrekken tegen zeer gunstige voorwaarden met een looptijd van ten hoogste veertig jaar en niet vóór 2034 met de aflossing van de hoofdsom te beginnen.

(48) Aangezien de financiële risico's die verbonden zijn aan de steun aan Moldavië in de vorm van leningen uit hoofde van deze faciliteit vergelijkbaar zijn met de financiële risico's die verbonden zijn aan leningsverrichtingen in het kader van Verordening (EU) 2021/947, moet de voorziening voor de financiële verplichting uit hoofde van leningen in het kader van deze verordening worden gevormd tegen een percentage van 9 %, in overeenstemming met artikel 214 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509, en moet de voorziening worden gefinancierd met de middelen die uit hoofde van artikel 6, lid 2, punt a), van Verordening (EU) 2021/947 aan het geografische nabuurschapsprogramma zijn toegewezen.

(49) Om Moldavië te voorzien van startfinanciering voor de uitvoering van de eerste hervormingen, moet het toegang hebben tot 7 % van het totale bedrag waarin deze faciliteit voorziet, na aftrek van de aanvullende steun, waaronder steun aan organisaties van het maatschappelijk middenveld en technische bijstand en voorzieningen voor leningen, in de vorm van voorfinanciering, mits er middelen beschikbaar zijn en de basisvoorwaarden voor de steun in het kader van de faciliteit in acht worden genomen.

(50) Het is belangrijk om zowel flexibiliteit als programmeerbaarheid te waarborgen bij het verlenen van steun van de Unie aan Moldavië. Moldavië moet uiterlijk twee maanden na het tijdschema voor de geplande uitvoering van de stappen, zoals vastgesteld in het uitvoeringsbesluit van de Commissie tot goedkeuring van de hervormingsagenda, om de zes maanden een naar behoren gemotiveerd verzoek om vrijgave van middelen indienen. Daartoe moeten middelen in het kader van de faciliteit worden vrijgegeven volgens een vast halfjaarlijks tijdschema, afhankelijk van de beschikbaarheid van financiering, op basis van een door Moldavië ingediend verzoek om vrijgave van middelen en nadat de Commissie heeft geverifieerd dat op bevredigende wijze is voldaan aan zowel de algemene voorwaarden inzake macrofinanciële stabiliteit, goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie van en toezicht op de begroting als de desbetreffende betalingsvoorwaarden. Indien aan een betalingsvoorwaarde niet is voldaan overeenkomstig het indicatieve tijdschema dat is vastgesteld in het besluit tot goedkeuring van de hervormingsagenda, kan de Commissie de vrijgave van de middelen die verband houden met die voorwaarde geheel of gedeeltelijk opschorten, volgens een methodiek voor gevallen van gedeeltelijke uitbetaling. De vrijgave van de overeenkomstige ingehouden middelen zou kunnen plaatsvinden tijdens de volgende termijn voor de vrijgave van middelen en tot twaalf maanden na de oorspronkelijke uiterste termijn die in het indicatieve tijdschema is vastgelegd, mits aan de voorwaarden voor betaling is voldaan. In het eerste jaar van uitvoering moet die termijn worden verlengd tot 24 maanden na de eerste negatieve beoordeling.

(51) In afwijking van artikel 116, leden 2 en 5, van het Financieel Reglement is het passend om de betalingstermijn voor bijdragen aan staatsbegrotingen vast te stellen vanaf de datum van de mededeling van het besluit waarmee de uitbetaling aan Moldavië wordt

goedgekeurd en om de betaling van vertragingsrente door de Commissie aan Moldavië uit te sluiten.

(52) De Commissie moet, op verzoek van het Europees Parlement in het kader van de kwijtingsprocedure, gedetailleerde informatie verstrekken over de uitvoering van de begroting van de Unie in het kader van de faciliteit, met name over uitgevoerde controles, met inbegrip van vastgestelde tekortkomingen en genomen corrigerende maatregelen, en over goedgekeurde projecten in het kader van het NIP, in voorkomend geval met inbegrip van het bedrag van de medefinanciering van Moldavië en andere bronnen van bijdragen, onder meer uit andere financieringsinstrumenten van de Unie.

(53) In het kader van de beperkende maatregelen van de Unie, die krachtens artikel 29 VEU en artikel 215 VWEU zijn vastgesteld, mogen direct noch indirect fondsen of economische middelen beschikbaar worden gesteld aan of ten behoeve van aangewezen rechtspersonen, entiteiten of organen. Dergelijke aangewezen entiteiten, en entiteiten die daarvan eigendom zijn of onder hun zeggenschap staan, mogen bijgevolg geen steun uit de faciliteit ontvangen.

(54) Met het oog op transparantie en verantwoordingsplicht moet Moldavië gegevens publiceren over eindontvangers die tijdens de uitvoering van hervormingen en investeringen in het kader van deze faciliteit gecumuleerde financieringsbedragen van meer dan 50 000 EUR ontvangen.

(55) Overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2024/2509, Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad (13) en de Verordeningen (EG, Euratom) nr. 2988/95 (14), (Euratom, EG) nr. 2185/96 (15) en (EU) 2017/1939 (16) van de Raad moeten de financiële belangen van de Unie worden beschermd door middel van evenredige maatregelen, waaronder maatregelen die verband houden met preventie, opsporing, correctie en onderzoek van onregelmatigheden, fraude, corruptie, belangenconflicten, dubbele financiering en met de terugvordering van verloren gegane, ten onrechte betaalde of onjuist bestede financiële middelen.

(56) Met name moet het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) overeenkomstig de Verordeningen (Euratom, EG) nr. 2185/96 en (EU, Euratom) nr. 883/2013 de bevoegdheid hebben om administratieve onderzoeken uit te voeren, met inbegrip van controles en verificaties ter plaatse, om vast te stellen of er sprake is van fraude, corruptie of andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad.

(57) Overeenkomstig artikel 129 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 moeten de nodige rechten en toegang worden verleend aan de Commissie, OLAF, de Rekenkamer en, indien van toepassing, het Europees Openbaar Ministerie (EOM), ook van derden die betrokken zijn bij de uitvoering van middelen van de Unie.

(58) De Commissie moet ervoor zorgen dat de financiële belangen van de Unie in het kader van de faciliteit doeltreffend worden beschermd. De Commissie moet, gezien de jarenlange ervaring op het gebied van financiële bijstand die ook onder indirect beheer aan Moldavië is verleend, en rekening houdend met zijn geleidelijke afstemming op de internecontrolenormen en -praktijken van de Unie, grotendeels vertrouwen op de werking van de systemen voor interne controle en fraudepreventie van Moldavië. Met name moeten de Commissie en OLAF en, indien van toepassing, het EOM, onverwijld in kennis worden gesteld van alle vermoedelijke gevallen van onregelmatigheden,

fraude, corruptie en belangenconflicten die van invloed zijn op de uitvoering van middelen in het kader van de faciliteit.

(59) Voorts moet Moldavië onregelmatigheden, met inbegrip van fraude, waarover een eerste administratief of gerechtelijk proces-verbaal is opgesteld, onverwijld aan de Commissie melden en haar op de hoogte houden van het verloop van de administratieve en gerechtelijke procedures. Teneinde de werkwijze aan te passen aan de goede praktijken in de lidstaten moeten dergelijke meldingen langs elektronische weg worden verricht met gebruik van het door de Commissie ingestelde beheerssysteem voor onregelmatigheden.

(60) Moldavië moet een monitoringsysteem opzetten dat als input dient voor een halfjaarlijks verslag over de naleving van de betalingsvoorwaarden van zijn hervormingsagenda dat bij het halfjaarlijkse verzoek om vrijgave van middelen wordt gevoegd. Moldavië moet gegevens en informatie verzamelen en verstrekken om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten te voorkomen, op te sporen en te corrigeren, in verband met de door de faciliteit ondersteunde maatregelen.

(61) De Commissie moet voorzien in duidelijke monitoringmechanismen en onafhankelijke evaluatiemechanismen om voor een effectieve verantwoordingsplicht en transparantie te zorgen bij de uitvoering van de begroting van de Unie, en om te zorgen voor een doeltreffende beoordeling van de vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening.

(62) De Commissie moet jaarlijks verslag uitbrengen aan het Europees Parlement en de Raad over de voortgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening.

(63) De Commissie moet na voltooiing een evaluatie van de faciliteit uitvoeren.

(64) Moldavië moet vrije pluralistische media steunen die het begrip voor de waarden van de Unie en de voordelen en verplichtingen van een mogelijk lidmaatschap van de Unie versterken en bevorderen, en tegelijkertijd doortastende maatregelen nemen om buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging aan te pakken. Moldavië moet ook zorgen voor proactieve, duidelijke en consistente communicatie met het publiek, onder meer over de steun van de Unie. De ontvangers van Uniefinanciering moeten de oorsprong van de Uniefinanciering actief erkennen en voor zichtbaarheid ervan zorgen, in overeenstemming met de communicatie- en zichtbaarheidshandleiding betreffende externe maatregelen van de EU.

(65) De uitvoering van de faciliteit moet ook gepaard gaan met versterkte strategische communicatie en publieke diplomatie om de waarden van de Unie te bevorderen en de toegevoegde waarde van de steun van de Unie te benadrukken.

(66) Aangezien de doelstellingen van deze verordening niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar beter op EU-niveau kunnen worden verwezenlijkt, kan de Unie, overeenkomstig het in artikel 5 VEU neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstellingen te verwezenlijken.

(67) Om Moldavië tijdig en onverwijld financiering te kunnen verstrekken, moet deze verordening in werking treden op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1

Voorwerp

1. Bij deze verordening wordt de hervormings- en groeifaciliteit voor Moldavië voor de periode 2025-2027 (hierna "de faciliteit") opgericht.

2. De verordening dient om bijstand te verlenen aan Moldavië voor de uitvoering van EU-gerelateerde hervormingen, met name inclusieve en duurzame sociaal-economische hervormingen en hervormingen inzake fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces, afgestemd op de waarden van de Unie, alsmede investeringen ter uitvoering van de hervormingsagenda van Moldavië.

3. De regels van Verordening (EU) 2021/947 zijn van toepassing op de uitvoering van de faciliteit, tenzij in deze verordening anders is bepaald.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

(1) "Moldavië": de Republiek Moldavië;

(2) "faciliteitsovereenkomst": overeenkomst tussen de Commissie en Moldavië waarin de beginselen voor de financiële samenwerking tussen Moldavië en de Commissie uit hoofde van deze verordening worden vastgelegd. Deze regeling vormt een financieringsovereenkomst in de zin van artikel 114, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509;

(3) "beleidskader voor de uitbreiding": algemeen beleidskader voor de uitvoering van deze verordening, zoals gedefinieerd door de Europese Raad en de Raad, alsook de herziene uitbreidingsmethode, overeenkomsten waarmee juridisch bindende betrekkingen met Moldavië worden aangegaan, de onderhandelingskaders die de grondslag vormen voor de onderhandelingen over toetreding met kandidaat-lidstaten, voor zover van toepassing, alsook resoluties van het Europees Parlement, de relevante mededelingen van de Commissie, waaronder, in voorkomend geval, over de rechtsstaat, en gezamenlijke mededelingen van de Commissie en de hoge vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid;

(4) "leningsovereenkomst": een tussen de Unie en Moldavië gesloten overeenkomst waarin de voorwaarden zijn vastgelegd die van toepassing zijn op de steun in de vorm van leningen in het kader van de faciliteit;

(5) "hervormingsagenda": een uitgebreide, samenhangende en geprioriteerde reeks gerichte hervormingen en prioritaire investeringsgebieden in Moldavië, met inbegrip van betalingsvoorwaarden die wijzen op bevredigende vooruitgang bij de uitvoering

of voltooiing van daarmee samenhangende maatregelen, en een indicatief tijdschema voor de uitvoering ervan;

(6) “maatregelen”: hervormingen en investeringen zoals uiteengezet in de hervormingsagenda in hoofdstuk III;

(7) “betalingsvoorwaarden”: voorwaarden voor de vrijgave van middelen in de vorm van waarneembare en meetbare kwalitatieve of kwantitatieve stappen die door Moldavië moeten worden uitgevoerd, zoals uiteengezet in de hervormingsagenda in hoofdstuk III;

(8) “blendingverrichting”: een door de begroting van de Unie ondersteunde verrichting, waarbij niet-terugbetaalbare vormen van steun uit de begroting van de Unie worden gecombineerd met terugbetaalbare vormen van steun van instellingen voor ontwikkelingsfinanciering of andere openbare financiële instellingen, met inbegrip van exportkredietinstellingen, of van commerciële financiële instellingen en investeerders;

(9) “eindontvanger”: een persoon of entiteit die financiering ontvangt uit hoofde van de faciliteit. Voor het deel van de financiering dat als financiële bijstand beschikbaar wordt gesteld, is de eindontvanger de schatkist van Moldavië. Voor het deel van de financiering dat via het nabuurschapsinvesteringsplatform beschikbaar wordt gesteld, is de eindontvanger de contractant of subcontractant die het investeringsproject uitvoert;

(10) “geen ernstige afbreuk doen”: het niet ondersteunen of uitvoeren van economische activiteiten die ernstig afbreuk doen aan een milieudoelstelling, in voorkomend geval, in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852;

(11) “nabuurschapsinvesteringsplatform”: een van de regionale investeringsplatforms als bedoeld in artikel 32 van Verordening (EU) 2021/947.

Artikel 3

Doelstellingen van de faciliteit

1. De algemene doelstellingen van de faciliteit bestaan erin:

(a) het uitbreidingsproces te ondersteunen door vaart te zetten achter de afstemming op de waarden, wetten, regels, normen, beleidsmaatregelen en praktijken (“acquis”) van de Unie door middel van de vaststelling en uitvoering van hervormingen met het oog op het toekomstig lidmaatschap van de Unie;

(b) de geleidelijke integratie van Moldavië in de eengemaakte markt van de Unie te ondersteunen;

(c) de sociaal-economische convergentie van de economie van Moldavië met de Unie te versnellen;

(d) goede nabuurschapsbetrekkingen en interpersoonlijke contacten te bevorderen.

2. De specifieke doelstellingen van de faciliteit bestaan erin:

(a) het openbaar bestuur en de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces verder te versterken, met inbegrip van de rechtsstaat en de grondrechten, de werking van

democratische instellingen, met inbegrip van depolarisatie, en de naleving van de economische criteria verder te bevorderen; dit omvat het bevorderen van een onafhankelijke rechterlijke macht, het versterken van de veiligheid en stabiliteit, een betere bestrijding van fraude en iedere vorm van corruptie, waaronder corruptie en nepotisme op hoog niveau, georganiseerde misdaad, grensoverschrijdende criminaliteit en witwassen, alsmede terrorismefinanciering, belastingontduiking, belastingfraude en belastingontwijking; de naleving van het internationaal recht te verbeteren; vrijheid en onafhankelijkheid van de media en academische vrijheid te bevorderen; haatzaaiende uitlatingen te bestrijden; een gunstig klimaat voor het maatschappelijk middenveld te scheppen en sociale dialoog te bevorderen; gendergelijkheid, gendermainstreaming, de versterking van de positie van vrouwen en meisjes, non-discriminatie en verdraagzaamheid te bevorderen om de eerbiediging van de rechten van vluchtelingen en personen die tot minderheden behoren, waaronder nationale minderheden en Roma, en de rechten van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen te garanderen en te versterken;

(b) naar de volledige afstemming van het beleid van Moldavië op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) van de Unie, met inbegrip van beperkende maatregelen van de Unie, te streven;

(c) desinformatie en buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging ten aanzien van de Unie en haar waarden tegen te gaan;

(d) naar harmonisatie van het visumbeleid met de Unie te streven;

(e) de doeltreffendheid van het openbaar bestuur te versterken, capaciteiten op te bouwen en te investeren in administratief personeel in Moldavië; de toegang tot informatie, publieke controle en de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij besluitvormingsprocessen te waarborgen; transparantie, verantwoordingsplicht, structurele hervormingen en goed bestuur op alle niveaus te ondersteunen, onder meer wat betreft hun controle- en onderzoeksbevoegdheden betreffende de verdeling van en de toegang tot overheidsmiddelen, alsook wat betreft het beheer van overheidsmiddelen, overheidsopdrachten en staatssteun; initiatieven en instanties te ondersteunen die betrokken zijn bij de ondersteuning en handhaving van internationale gerechtigheid in Moldavië;

(f) de overgang van Moldavië te versnellen naar een duurzame, klimaatneutrale en inclusieve economie die in staat is de concurrentiedruk van de eengemaakte markt van de Unie het hoofd te bieden, en naar een stabiel investeringsklimaat, alsook zijn strategische afhankelijkheid te verminderen;

(g) de economische integratie van Moldavië in de eengemaakte markt van de Unie te bevorderen, met name door meer handels- en investeringsstromen, en veerkrachtige waardeketens te bevorderen;

(h) een betere integratie met de eengemaakte markt van de Unie te ondersteunen door middel van betere en duurzame connectiviteit in overeenstemming met trans-Europese netwerken om de goede nabuurschapsbetrekkingen en interpersoonlijke contacten te versterken;

(i) de inclusieve en duurzame groene transitie naar klimaatneutraliteit te versnellen om deze uiterlijk in 2050 te bereiken, overeenkomstig de Overeenkomst van Parijs en de Green Deal, waarbij alle economische sectoren worden betrokken, en in het bijzonder energie, met inbegrip van de transitie naar een koolstofvrije,

klimaatneutrale, klimaatbestendige en circulaire economie, waarbij ervoor wordt gezorgd dat investeringen in overeenstemming zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”;

(j) de digitale transformatie en digitale vaardigheden te bevorderen als een stimulans voor duurzame ontwikkeling en inclusieve groei;

(k) innovatie, onderzoek en samenwerking tussen academische instellingen en de industrie te stimuleren ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie, en lokale industrieën te bevorderen waarbij de nadruk wordt gelegd op lokale micro-, kleine en middelgrote ondernemingen en start-ups;

(l) onderwijs, opleiding, omscholing en bijscholing van hoge kwaliteit op alle niveaus te stimuleren, met bijzondere aandacht voor jongeren, met inbegrip van het aanpakken van jeugdwerkloosheid, het voorkomen van braindrain en het ondersteunen van kwetsbare gemeenschappen, waaronder vluchtelingen, en het steunen van werkgelegenheidsbeleid, met inbegrip van arbeidsrechten, in overeenstemming met de Europese pijler van sociale rechten, en armoedebestrijding.

Artikel 4

Algemene beginselen

1. De steun uit de faciliteit wordt door de Commissie beheerd op een wijze die in overeenstemming is met de kernbeginselen en -doelstellingen van de economische hervormingen die zijn vastgesteld in de associatieovereenkomst tussen de EU en Moldavië en het uitbreidingsbeleid van de Unie.

2. De samenwerking in het kader van de faciliteit wordt gebaseerd op de behoeften en bevordert de beginselen inzake doeltreffende ontwikkeling, te weten eigen verantwoordelijkheid van Moldavië voor de ontwikkelingsprioriteiten, nadruk op duidelijke voorwaarden en tastbare resultaten, inclusieve ontwikkelingspartnerschappen, transparantie en wederzijdse verantwoordingsplicht. Die samenwerking is gebaseerd op een doeltreffende en efficiënte toewijzing en toepassing van middelen.

3. De verlening van macrofinanciële bijstand valt niet binnen het toepassingsgebied van deze faciliteit.

4. De steun in het kader van de faciliteit vormt een aanvulling op de in het kader van andere programma’s en instrumenten van de Unie verstrekte steun. Voor activiteiten die in aanmerking komen voor financiering uit hoofde van deze verordening kan steun worden ontvangen uit andere programma’s en instrumenten van de Unie, mits die steun niet dezelfde kosten dekt en passend toezicht en passende begrotingscontroles worden gewaarborgd. De Commissie zorgt voor complementariteit en synergieën tussen de faciliteit en andere programma’s van de Unie, teneinde overlappende bijstand en dubbele financiering te voorkomen.

5. Om de complementariteit, de samenhang en de doeltreffendheid van hun acties te bevorderen, werken de Commissie en de lidstaten samen en streven zij ernaar overlapping te vermijden en synergieën te waarborgen tussen de steun uit hoofde van deze verordening en andere vormen van steun, met inbegrip van geïntegreerde financiële pakketten bestaande uit zowel export- als ontwikkelingsfinanciering, van de Unie, de lidstaten, derde landen, multilaterale en regionale organisaties en

entiteiten, zoals internationale organisaties en betrokken internationale financiële instellingen, agentschappen en donoren buiten de Unie, overeenkomstig de beginselen voor de versterking van de operationele coördinatie op het gebied van externe steun, onder meer via verbeterde coördinatie met de lidstaten op lokaal niveau. Deze coördinatie op lokaal niveau omvat regelmatig en tijdig overleg en een frequente uitwisseling van informatie tijdens de uitvoering van de faciliteit.

6. Bij de activiteiten in het kader van de faciliteit worden democratie, mensenrechten en gendergelijkheid geïntegreerd en bevorderd. De activiteiten worden geleidelijk afgestemd op de sociale, klimaat- en milieunormen van de Unie en klimaatmitigatie en klimaatadaptie, en, in voorkomend geval, de beperking van het risico op rampen, milieubescherming en het behoud van de biodiversiteit, worden hierin geïntegreerd, onder meer door middel van, in voorkomend geval, milieueffectbeoordelingen. Met de activiteiten wordt bovendien de vooruitgang in de richting van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen ondersteund, waarbij geïntegreerde acties worden bevorderd die nevenvoordelen kunnen opleveren en waarmee meerdere doelstellingen op coherente wijze kunnen worden verwezenlijkt. Met deze activiteiten worden gestrande activa vermeden en de activiteiten zijn gebaseerd op het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” en het beginsel dat niemand aan zijn lot mag worden overgelaten, evenals op de mainstreaming van duurzaamheid die ten grondslag ligt aan de Europese Green Deal. Ten minste 37 % van de niet-terugbetaalbare financiële steun, met inbegrip van voorzieningen, die wordt verstrekt aan investeringsprojecten die zijn goedgekeurd in het kader van het nabuurschapsinvesteringsplatform (NIP) moet in overeenstemming zijn met de klimaatdoelstellingen.

7. Moldavië en de Commissie zien erop toe dat gendergelijkheid, gendermainstreaming en de integratie van een genderperspectief worden meegenomen en bevorderd tijdens de gehele duur van de voorbereiding van de hervormingsagenda en de uitvoering van de faciliteit. Moldavië en de Commissie nemen passende maatregelen om discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afkomst, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele gerichtheid te bestrijden. De Commissie brengt verslag uit over deze maatregelen in het kader van haar periodieke verslagen over genderactieplannen.

8. Met de faciliteit worden geen activiteiten of maatregelen ondersteund die onverenigbaar zijn met de energie- en klimaatplannen van Moldavië, zijn nationaal bepaalde bijdrage in het kader van de Overeenkomst van Parijs en de ambitie om uiterlijk in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken, noch activiteiten of maatregelen die investeringen in fossiele brandstoffen bevorderen of aanzienlijke negatieve gevolgen hebben voor het milieu, het klimaat of de biodiversiteit.

9. Conform het beginsel van inclusief partnerschap streeft de Commissie ernaar in voorkomend geval te zorgen voor democratische controle, doordat de regering van Moldavië zijn parlement raadpleegt, alsook belanghebbenden, waaronder lokale en regionale overheden, sociale partners en het maatschappelijk middenveld, met inbegrip van kwetsbare groepen, vluchtelingen en alle minderheden en gemeenschappen, zodat zij een rol kunnen spelen bij de vormgeving en de uitvoering van activiteiten die in aanmerking komen voor financiering uit hoofde van deze faciliteit en, indien van toepassing, bij de daarmee verband houdende monitoring-, controle- en evaluatieprocessen. Die raadpleging moet een afspiegeling vormen van het pluralisme in de samenleving van Moldavië.

10. De Commissie waarborgt in nauw overleg met de lidstaten en Moldavië de uitvoering van de inspanningen van de Unie voor grotere transparantie en verantwoordingsplicht bij de verstrekking van steun, mede door de uitvoering en versterking van internecontrolesystemen en fraudebestrijdingsbeleid te bevorderen. De Commissie maakt informatie over de omvang en de toewijzing van de steun openbaar via het in artikel 24 bedoelde scorebord. Moldavië publiceert actuele gegevens over eindontvangers die middelen van de Unie ontvangen voor de uitvoering van hervormingen en investeringen in het kader van deze faciliteit, zoals beschreven in artikel 20.

Artikel 5

Basisvoorwaarden voor steun van de Unie

1. De basisvoorwaarden voor de steun uit hoofde van de faciliteit zijn dat Moldavië doeltreffende democratische mechanismen, waaronder een parlementair meerpartijenstelsel, vrije en eerlijke verkiezingen, pluralistische media, een onafhankelijke rechterlijke macht en de rechtsstaat, handhaaft en eerbiedigt, en de inachtneming van alle mensenrechtenverplichtingen garandeert, met inbegrip van de rechten van personen die tot minderheden behoren.

2. De Commissie monitort de vervulling van de in lid 1 vermelde basisvoorwaarden voordat in het kader van de faciliteit betalingen, met inbegrip van voorfinanciering, aan Moldavië worden verricht en gedurende de gehele duur van de steun die in het kader van de faciliteit wordt verleend, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met het beleidskader voor de uitbreiding. De Commissie houdt bij het monitoringproces ook rekening met de relevante aanbevelingen van internationale organen, zoals de Raad van Europa en zijn Commissie van Venetië, of het Bureau voor Democratische Instellingen en Mensenrechten van de Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE).

3. De Commissie kan een besluit vaststellen waarin wordt geconcludeerd dat niet is voldaan aan sommige van de in lid 1 van dit artikel vermelde basisvoorwaarden, en in het bijzonder de in artikel 19 bedoelde vrijgave van middelen opschorten, ongeacht of aan de in artikel 10 bedoelde betalingsvoorwaarden is voldaan.

HOOFDSTUK II

Financiering en uitvoering

Artikel 6

Uitvoering

1. De faciliteit wordt ondersteund met middelen uit het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Europa in de wereld ten belope van 420 miljoen EUR en een maximumbedrag van 1 500 miljoen EUR aan leningen. Het bedrag voor leningen maakt geen deel uit van het bedrag van de garantie voor extern optreden in de zin van artikel 31, lid 4, van Verordening (EU) 2021/947.

2. De niet-terugbetaalbare financiële steun wordt voor de periode van 1 januari 2025 tot en met 31 december 2027 gefinancierd met de middelen die op grond van artikel 6,

lid 2, punt a), van Verordening (EU) 2021/947 aan het geografische nabuurschapsprogramma zijn toegewezen. Met de steun wordt de voorziening gedekt voor de leningen ten belope van 135 miljoen EUR, steun van de Unie voor projecten die zijn goedgekeurd in het kader van het NIP, als bedoeld in artikel 18, lid 2, en aanvullende steun, met inbegrip van steun aan organisaties van het maatschappelijk middenveld en technische bijstand. Deze financiering wordt uitgevoerd overeenkomstig Verordening (EU) 2021/947.

Besluiten over de in artikel 19, lid 3, bedoelde vrijgave voor steun in de vorm van leningen worden vastgesteld in de periode van 1 januari 2025 tot en met 30 juni 2029.

3. De vrijgave van de steun van de Unie wordt door de Commissie beheerd op een wijze die in overeenstemming is met de kernbeginselen en -doelstellingen van de hervormingen die zijn vastgesteld in de hervormingsagenda. Alle middelen, met uitzondering van de in lid 2 bedoelde aanvullende steun en de in lid 5 bedoelde middelen, worden verstrekt in halfjaarlijkse tranches op basis van de voltooiing van de noodzakelijke hervormingen binnen de gespecificeerde termijnen zoals overeengekomen in de hervormingsagenda en overeengekomen in het uitvoeringsbesluit van de Commissie.

4. Ten minste 25 % van de leningcomponent die aan Moldavië wordt vrijgegeven, wordt door Moldavië beschikbaar gesteld voor investeringsprojecten die zijn goedgekeurd in het kader van het NIP, een van de regionale investeringsplatforms als bedoeld in artikel 32 van Verordening (EU) 2021/947. In de in artikel 8 bedoelde faciliteitsovereenkomst worden deze verplichting en de gedetailleerde uitvoeringsregels en -beginselen nader omschreven. Niet-naleving van deze verplichting leidt tot opschorting van verdere verrichtingen in het kader van deze faciliteit en terugvordering van die bedragen van Moldavië, als bedoeld in artikel 19.

5. Een bedrag van ten hoogste 1 % van de niet-terugbetaalbare steun als bedoeld in lid 2 kan worden gebruikt voor technische en administratieve bijstand bij de uitvoering van de faciliteit, zoals voorbereidende activiteiten en activiteiten op het gebied van monitoring, controle, audit en evaluatie, die nodig zijn voor het beheer van de faciliteit en de verwezenlijking van de doelstellingen ervan, met name voor studies, vergaderingen van deskundigen, opleidingen, overleg met de autoriteiten van Moldavië, conferenties, raadpleging van belanghebbenden, waaronder lokale en regionale overheden en organisaties van het maatschappelijk middenveld, informatie- en communicatieactiviteiten, waaronder inclusieve bewustmakingsacties, en institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie, voor zover zij verband houden met de doelstellingen van deze verordening, uitgaven in verband met IT-netwerken voor informatieverwerking en -uitwisseling, institutionele informatietechnologie-instrumenten alsmede alle overige uitgaven bij de centrale diensten en in de delegatie van de Unie voor de administratieve en coördinerende ondersteuning van de faciliteit. De uitgaven kunnen ook de kosten omvatten van activiteiten die transparantie ondersteunen en andere ondersteunende activiteiten, zoals kwaliteitscontrole en monitoring van projecten of programma's ter plaatse, alsmede de kosten van collegiale advisering en van deskundigen voor de evaluatie en de uitvoering van hervormingen en investeringen.

Artikel 7

Regels inzake de subsidiabiliteit van personen en entiteiten, inzake de oorsprong van leveringen en materialen en inzake beperkingen in het kader van de faciliteit

1. In afwijking van artikel 28 van Verordening (EU) 2021/947 staat deelname aan aanbestedingen en de toekenning van subsidies voor in het kader van de faciliteit gefinancierde activiteiten open voor internationale en regionale organisaties en voor alle natuurlijke personen die onderdaan zijn van, of rechtspersonen die daadwerkelijk gevestigd zijn in:

   (a) de lidstaten, Moldavië, kandidaat-lidstaten en partijen bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte;

   (b) landen die Moldavië een niveau van steun verlenen dat vergelijkbaar is met dat van de Unie, rekening houdend met de omvang van hun economie, en ten aanzien waarvan de Commissie wederzijdse toegang tot externe bijstand in Moldavië heeft vastgesteld.

2. De in lid 1, punt b), bedoelde wederzijdse toegang kan voor een beperkte periode van ten minste één jaar worden toegekend wanneer een land bevestigt dat entiteiten van de Unie en entiteiten uit landen die in het kader van de faciliteit in aanmerking komen, op gelijke voorwaarden in aanmerking komen.

   De Commissie beslist over de wederzijdse toegang na raadpleging van Moldavië.

3. Alle in het kader van deze faciliteit gefinancierde en aangekochte leveringen en materialen zijn afkomstig uit de in lid 1, punten a) en b), bedoelde landen, tenzij die leveringen en materialen niet onder redelijke voorwaarden in een van die landen kunnen worden verkregen. Daarnaast zijn de regels inzake beperkingen van lid 6 van toepassing.

4. De subsidiabiliteitsregels van dit artikel zijn niet van toepassing op en leiden niet tot nationaliteitsbeperkingen voor natuurlijke personen die bij een in aanmerking komende contractant of, in voorkomend geval, subcontractant in dienst zijn of anderszins door deze wettig zijn aangeworven, behalve wanneer de nationaliteitsbeperkingen gebaseerd zijn op de in lid 6 bedoelde regels.

5. Voor activiteiten die gezamenlijk worden medegefinancierd door een entiteit of die worden uitgevoerd in direct beheer of indirect beheer met entiteiten als bedoeld in artikel 62, lid 1, eerste alinea, punt c), van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509, zijn de regels die op deze entiteiten van toepassing zijn, tevens van toepassing naast de regels die uit hoofde van dit artikel zijn vastgesteld, met inbegrip van, in voorkomend geval, de beperkingen waarin lid 6 van dit artikel voorziet en die naar behoren tot uiting komen in de financieringsovereenkomsten en contractuele documenten die met deze entiteiten zijn ondertekend.

6. De in de leden 1 en 3 opgenomen regels inzake subsidiabiliteit en regels inzake de oorsprong van leveringen en materialen, en de in lid 4 opgenomen nationaliteitsregels kunnen, wat betreft de nationaliteit, geografische locatie of aard van de aan de aanbestedingsprocedures deelnemende rechtspersonen, en tevens wat betreft de geografische oorsprong van leveringen en materialen, worden beperkt in de volgende gevallen:

   (a) indien dergelijke beperkingen vereist zijn vanwege de specifieke aard of doelstellingen van de activiteit of specifieke gunningsprocedure of wanneer die

beperkingen noodzakelijk zijn voor de doeltreffende uitvoering van de activiteit;

(b) wanneer de actie of specifieke gunningsprocedure gevolgen heeft voor de veiligheid of de openbare orde, met name wat betreft strategische activa en belangen van de Unie, van de lidstaten of van Moldavië, met inbegrip van de veiligheid, veerkracht en bescherming van de integriteit van digitale infrastructuur (inclusief 5G-netwerkinfrastructuur), communicatie- en informatiesystemen en gerelateerde toeleveringsketens.

7. Inschrijvers, aanvragers en gegadigden uit niet in aanmerking komende landen kunnen worden aanvaard in geval van urgentie of indien diensten niet beschikbaar zijn op de markten van de betrokken landen of gebieden, of in andere naar behoren gemotiveerde gevallen waarin de toepassing van de subsidiabiliteitsregels de uitvoering van een activiteit onmogelijk of uiterst moeilijk zou maken.

8. In het kader van de beperkende maatregelen van de Unie, die krachtens artikel 29 VEU en artikel 215 VWEU zijn vastgesteld, mogen direct noch indirect fondsen of economische middelen beschikbaar worden gesteld aan of ten behoeve van rechtspersonen, entiteiten of organen die onderworpen zijn aan beperkende maatregelen van de Unie. Dergelijke personen en entiteiten, en entiteiten die van hen/daarvan eigendom zijn of onder hun zeggenschap staan, ontvangen direct noch indirect steun uit de faciliteit, ook niet als indirecte eigenaars, subcontractanten in de toeleveringsketen of uiteindelijke begunstigden.

Artikel 8

Faciliteitsovereenkomst

1. De Commissie sluit met Moldavië een faciliteitsovereenkomst voor de uitvoering van deze verordening waarin de verplichtingen en betalingsvoorwaarden voor de uitbetaling van financiering zijn vastgelegd.

2. De faciliteitsovereenkomst wordt aangevuld met een leningsovereenkomst overeenkomstig artikel 15, met specifieke bepalingen voor het beheer en de uitvoering van financiering die in de vorm van een lening is verstrekt. De faciliteitsovereenkomst, met inbegrip van eventuele gerelateerde documentatie, wordt, op verzoek, gelijktijdig en onverwijld aan het Europees Parlement en de Raad beschikbaar gesteld.

3. Financiering wordt pas aan Moldavië toegekend nadat de faciliteitsovereenkomst en de leningsovereenkomst in werking zijn getreden.

4. De faciliteitsovereenkomst en de leningsovereenkomst die met Moldavië zijn gesloten, waarborgen dat de verplichtingen van artikel 129 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 zijn vervuld.

5. In de faciliteitsovereenkomst worden de noodzakelijke gedetailleerde bepalingen vastgesteld betreffende:

(a) de toezegging van Moldavië om doorslaggevende vooruitgang te boeken in de richting van een solide rechtskader voor de bestrijding van fraude, en om efficiëntere en doeltreffendere controlesystemen op te zetten, met inbegrip van passende mechanismen voor de bescherming van klokkenluiders en passende mechanismen en maatregelen om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten doeltreffend te voorkomen, op te sporen en te corrigeren,

alsmede om de strijd tegen het witwassen van geld, georganiseerde misdaad, het misbruik van overheidsmiddelen, de financiering van terrorisme, belastingontwijking, belastingfraude of belastingontduiking, en andere illegale activiteiten die gevolgen hebben voor de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen, op te voeren;

(b) de regels voor de vrijgave, inhouding en vermindering van middelen overeenkomstig artikel 19;

(c) de nadere regels inzake en de verplichting van Moldavië om een deel van het totale leningbedrag te verstrekken voor projecten die in het kader van het NIP zijn goedgekeurd, overeenkomstig artikel 6, lid 4;

(d) de activiteiten in verband met beheer, controle, toezicht, monitoring en evaluatie, verslaglegging en audit, alsmede systeemevaluaties, onderzoeken, fraudebestrijdingsmaatregelen en samenwerking;

(e) de regels inzake verslaglegging aan de Commissie over de vraag of en hoe aan de in artikel 10 bedoelde betalingsvoorwaarden is voldaan;

(f) de regels inzake belastingen, rechten en heffingen overeenkomstig artikel 27, leden 9 en 10, van Verordening (EU) 2021/947;

(g) de maatregelen om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten doeltreffend te voorkomen, op te sporen en te corrigeren en de verplichting voor personen of entiteiten die middelen van de Unie in het kader van de verordening uitvoeren om de Commissie, OLAF, en in voorkomend geval, het EOM, onverwijld in kennis te stellen van vermoedelijke of feitelijke gevallen van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten en andere illegale activiteiten die negatieve gevolgen hebben voor de middelen die in het kader van de faciliteit worden verstrekt, en de follow-up ervan;

(h) de in de artikelen 21 en 22 bedoelde verplichtingen, met inbegrip van de nauwkeurige regels en een tijdschema voor het verzamelen van gegevens door Moldavië en toegang daartoe voor de Commissie, OLAF, de Rekenkamer en, indien van toepassing, het EOM;

(i) een procedure om ervoor te zorgen dat de uitbetalingsverzoeken voor leningsteun binnen het beschikbare leningbedrag vallen, overeenkomstig artikel 6, lid 1;

(j) het recht van de Commissie om de steun uit hoofde van de verordening evenredig te verminderen en elk bedrag als bedoeld in artikel 6, lid 1, dat is besteed aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de verordening, terug te vorderen of om een vervroegde terugbetaling van de lening te vragen in geval van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden en die niet door Moldavië zijn gecorrigeerd, of ingeval kwalitatieve of kwantitatieve stappen ongedaan worden gemaakt, of in geval van een ernstige schending van een verplichting als bedoeld in de faciliteitsovereenkomst;

(k) de regels en modaliteiten voor Moldavië om verslag uit te brengen met het oog op de monitoring van de uitvoering van de faciliteit en de beoordeling van de verwezenlijking van de in artikel 3 opgenomen doelstellingen;

(l) de verplichting voor Moldavië om de in artikel 20 bedoelde gegevens langs elektronische weg aan de Commissie te verstrekken.

HOOFDSTUK III

Hervormingsagenda

Artikel 9

Indiening van de hervormingsagenda

1. Om steun uit hoofde van deze verordening te ontvangen, dient Moldavië bij de Commissie een hervormingsagenda in voor de periode 2025-2027, die gebaseerd is op de kernbeginselen en -doelstellingen van sociaal-economische en fundamentele hervormingen die zijn vastgelegd in de associatieovereenkomst tussen de EU en Moldavië, overeengekomen in het kader van het Europees nabuurschapsbeleid en het beleidskader voor de uitbreiding.

2. De hervormingsagenda biedt een overkoepelend kader voor de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde algemene en specifieke doelstellingen, waarin de door Moldavië door te voeren hervormingen worden beschreven, alsook de investeringsgebieden. De hervormingsagenda omvat maatregelen voor de uitvoering van hervormingen door middel van een alomvattend en samenhangend pakket. Op het gebied van de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces, waaronder de rechtsstaat, de bestrijding van corruptie, met inbegrip van corruptie op hoog niveau, de grondrechten en de vrijheid van meningsuiting, weerspiegelt de hervormingsagenda de beoordelingen in het beleidskader voor de uitbreiding.

3. De hervormingsagenda is in overeenstemming met het meest recente macro-economische en budgettaire beleidskader dat in het kader van de economische en financiële dialoog met de Unie aan de Commissie is voorgelegd.

4. De hervormingsagenda is in overeenstemming met en ondersteunt de hervormingsprioriteiten die zijn vastgesteld in het kader van het toetredingstraject van Moldavië en in andere relevante documenten, de nationaal bepaalde bijdrage in het kader van de Overeenkomst van Parijs en de ambitie om uiterlijk in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken.

5. In de hervormingsagenda worden de algemene beginselen van artikel 4 in acht genomen.

6. De hervormingsagenda wordt op inclusieve en transparante wijze opgesteld, in overleg met de sociale partners en organisaties van het maatschappelijk middenveld.

7. De Commissie verzoekt Moldavië om binnen drie maanden na de inwerkingtreding van deze verordening zijn hervormingsagenda in te dienen. De Commissie stuurt het Europees Parlement en de Raad de hervormingsagenda van Moldavië toe van zodra zij deze heeft ontvangen.

Artikel 10

Beginselen voor financiering in het kader van de hervormingsagenda

8. De verordening biedt stimulansen voor de uitvoering van de hervormingsagenda van Moldavië door betalingsvoorwaarden te stellen bij de vrijgave van middelen. Deze betalingsvoorwaarden gelden voor middelen uit hoofde van artikel 6, lid 1, met uitzondering van aanvullende steun, waaronder steun voor organisaties van het maatschappelijk middenveld en technische bijstand. Deze betalingsvoorwaarden nemen de vorm aan van meetbare kwalitatieve of kwantitatieve stappen. Deze stappen weerspiegelen de vooruitgang op het gebied van specifieke sociaal-economische hervormingen en van de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces die verband houden met de verwezenlijking van de doelstellingen van de faciliteit, zoals uiteengezet in artikel 3, in overeenstemming met het beleidskader voor de uitbreiding.

9. De naleving van deze betalingsvoorwaarden leidt tot volledige of gedeeltelijke vrijgave van de middelen, afhankelijk van de mate waarin de betalingsvoorwaarden zijn voltooid.

10. Macrofinanciële stabiliteit, goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie en toezicht op de begroting zijn algemene voorwaarden voor betalingen waaraan moet worden voldaan om middelen vrij te geven.

Met de middelen uit hoofde van de faciliteit mogen geen activiteiten of maatregelen worden ondersteund die vredesakkoorden in de regio ondermijnen.

Artikel 11

Inhoud van de hervormingsagenda

1. De hervormingsagenda bevat met name de volgende elementen, die worden gemotiveerd en onderbouwd:

(a) maatregelen die een coherente, alomvattende en voldoende evenwichtige respons op de in artikel 3 genoemde doelstellingen vormen, met inbegrip van structurele hervormingen, investeringen en maatregelen om ervoor te zorgen dat in voorkomend geval aan de in artikel 5 genoemde basisvoorwaarden wordt voldaan;

(b) een toelichting op de samenhang van de maatregelen met de in artikel 4 genoemde algemene beginselen, en met de vereisten, strategieën, plannen en programma's zoals bedoeld in de artikelen 4 en 10;

(c) een toelichting op de wijze waarop de maatregelen naar verwachting de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces als bedoeld in artikel 3, lid 2, punt n), verder zullen versterken, met inbegrip van de rechtsstaat, de grondrechten en de bestrijding van corruptie;

(d) een indicatieve lijst van investeringsprojecten en -programma's die in het kader van het NIP moeten worden besproken en goedgekeurd, met vermelding van de respectieve totale investeringsvolumes en de geplande uitvoeringstermijnen;

(e) een toelichting op de mate waarin de maatregelen naar verwachting zullen bijdragen aan de klimaat- en milieudoelstellingen, en verenigbaar zijn met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen";

(f) een toelichting op de mate waarin de maatregelen naar verwachting zullen bijdragen aan de digitale transformatie;

(g) een toelichting op de mate waarin de maatregelen naar verwachting zullen bijdragen aan onderwijs, opleiding, werkgelegenheid en sociale doelstellingen;

(h) een toelichting op de mate waarin de maatregelen naar verwachting zullen bijdragen aan gendergelijkheid, de empowerment van vrouwen en meisjes, en de bevordering van de rechten van vrouwen en meisjes;

(i) voor de hervormingen en investeringen: een indicatief tijdschema en de beoogde betalingsvoorwaarden voor de vrijgave van middelen in de vorm van meetbare kwalitatieve en kwantitatieve stappen die volgens de planning uiterlijk op 31 december 2027 moeten worden uitgevoerd;

(j) een toelichting op de wijze waarop de maatregelen naar verwachting zullen bijdragen aan een geleidelijke en voortdurende afstemming op het GBVB, met inbegrip van beperkende maatregelen van de Unie;

(k) de regelingen voor de doeltreffende monitoring, verslaglegging en evaluatie van de hervormingsagenda door Moldavië, met inbegrip van de voorgestelde meetbare kwalitatieve en kwantitatieve stappen en de in lid 2 bedoelde relevante indicatoren;

(l) een toelichting op het systeem van Moldavië om onregelmatigheden, fraude, corruptie, met inbegrip van corruptie op hoog niveau, en belangenconflicten doeltreffend te voorkomen, op te sporen en te corrigeren en de regels inzake toezicht op staatssteun te handhaven, alsook op de voorgestelde maatregelen om de bestaande tekortkomingen in de eerste jaren van uitvoering van de hervormingsagenda aan te pakken;

(m) voor de voorbereiding en, indien beschikbaar, voor de uitvoering van de hervormingsagenda: een samenvatting van het overeenkomstig het rechtskader van Moldavië uitgevoerde proces van raadpleging van relevante belanghebbenden, waaronder het parlement, lokale en regionale vertegenwoordigende organen en autoriteiten, sociale partners en organisaties van het maatschappelijk middenveld van Moldavië, en van de wijze waarop de inbreng van die belanghebbenden tot uiting komt in de hervormingsagenda;

(n) een communicatie- en zichtbaarheidsplan over de hervormingsagenda voor het lokale publiek van Moldavië;

(o) eventueel andere ter zake doende informatie.

2. De hervormingsagenda is resultaatgericht en bevat indicatoren voor het beoordelen van de vorderingen bij de verwezenlijking van de in artikel 3 bedoelde algemene en specifieke doelstellingen. Deze indicatoren worden, waar passend en relevant, gebaseerd op internationaal overeengekomen indicatoren en reeds beschikbare indicatoren die verband houden met het beleid van Moldavië. De indicatoren zijn ook zoveel mogelijk in overeenstemming met de belangrijkste prestatie-indicatoren die zijn opgenomen in het uitvoeringsbesluit van de Commissie tot goedkeuring van de hervormingsagenda's voor de Westelijke Balkan in het kader van Verordening (EU) 2024/1449 en in het kader voor de meting van de resultaten van het EFDO+.

Artikel 12

Beoordeling door de Commissie van de hervormingsagenda

1. De Commissie beoordeelt onverwijld de relevantie, volledigheid en geschiktheid van de hervormingsagenda van Moldavië of, indien van toepassing, van elke wijziging van die agenda. Bij het uitvoeren van die beoordeling werkt de Commissie nauw samen met Moldavië en kan zij opmerkingen maken, aanvullende informatie inwinnen of Moldavië verzoeken zijn hervormingsagenda te herzien of aan te passen.

2. Wat de in artikel 11, lid 1, punt j), van deze verordening genoemde doelstelling betreft, houdt de Commissie, overeenkomstig Besluit 2010/427/EU, terdege rekening met de rol en bijdrage van de EDEO.

3. Bij de beoordeling van de hervormingsagenda houdt de Commissie rekening met de relevante beschikbare analytische informatie over Moldavië, met inbegrip van zijn macro-economische situatie en schuldhoudbaarheid, de in artikel 13 bedoelde motivering en door Moldavië verstrekte elementen, alsmede met alle andere relevante informatie, zoals met name de in artikel 11 vermelde informatie.

4. Bij haar beoordeling houdt de Commissie in het bijzonder rekening met de volgende criteria:

   (a) of de hervormingsagenda een relevante, alomvattende, coherente en voldoende evenwichtige reactie vormt op de in artikel 3 genoemde doelstellingen en de in artikel 11 genoemde elementen;

   (b) of de hervormingsagenda en de bijbehorende maatregelen overeenstemmen met de beginselen, strategieën, plannen en programma's zoals bedoeld in de artikelen 4 en 11;

   (c) of met de hervormingsagenda naar verwachting de vooruitgang zal worden versneld bij het overbruggen van de sociaal-economische kloof tussen Moldavië en de Unie, waardoor zijn economische, sociale en ecologische ontwikkeling wordt bevorderd, de convergentie naar de normen van de Unie wordt ondersteund, ongelijkheden worden verminderd en de sociale cohesie wordt versterkt;

   (d) of mag worden verwacht dat de hervormingsagenda zal leiden tot een verdere versterking van de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces als bedoeld in artikel 3, lid 2, punt a);

   (e) of mag worden verwacht dat met de hervormingsagenda de transitie van Moldavië naar een duurzame, klimaatneutrale, klimaatbestendige en inclusieve economie zal worden versneld door de connectiviteit te verbeteren, vooruitgang te boeken bij de gelijktijdige groene en digitale transitie, met inbegrip van biodiversiteit, de strategische afhankelijkheid te verminderen, en onderzoek en innovatie, onderwijs, opleiding, werkgelegenheid en vaardigheden en de arbeidsmarkt in ruimere zin te stimuleren, met speciale nadruk op jongeren;

   (f) of de maatregelen in de hervormingsagenda verenigbaar zijn met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" en het beginsel dat niemand aan zijn lot mag worden overgelaten;

   (g) of met de hervormingsagenda potentiële risico's op het gebied van naleving van de basisvoorwaarden en betalingsvoorwaarden adequaat worden aangepakt;

   (h) of de door Moldavië voorgestelde betalingsvoorwaarden adequaat en ambitieus zijn, in overeenstemming zijn met het beleidskader voor de uitbreiding en

voldoende betekenisvol en duidelijk zijn om de overeenkomstige vrijgave van middelen mogelijk te maken indien zij worden nageleefd, en of de voorgestelde verslagleggingsindicatoren adequaat en toereikend zijn om toezicht te houden op en verslag uit te brengen over de vooruitgang die is geboekt bij de verwezenlijking van de algemene doelstellingen;

(i) of mag worden verwacht dat met de door Moldavië voorgestelde regelingen onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten, georganiseerde misdaad en witwassen doeltreffend zullen worden voorkomen, opgespoord en gecorrigeerd, en strafbare feiten die van invloed zijn op de middelen in het kader van de faciliteit doeltreffend zullen worden onderzocht en vervolgd;

(j) of in de hervormingsagenda de inbreng van relevante belanghebbenden, waaronder het parlement, lokale en regionale representatieve organen en autoriteiten, de sociale partners en organisaties van het maatschappelijk middenveld van Moldavië, daadwerkelijk tot uiting komt.

5. Voor de beoordeling van de door Moldavië ingediende hervormingsagenda kan de Commissie worden bijgestaan door onafhankelijke deskundigen.

Artikel 13

Uitvoeringsbesluit van de Commissie

1. In geval van een positieve beoordeling keurt de Commissie overeenkomstig artikel 12 bij een uitvoeringsbesluit de door Moldavië ingediende hervormingsagenda goed of, in voorkomend geval, de overeenkomstig artikel 14 ingediende wijziging ervan. Artikel 25, lid 2, is van toepassing op de vaststelling van dat uitvoeringsbesluit.

2. In het uitvoeringsbesluit van de Commissie als bedoeld in lid 1 worden de door Moldavië uit te voeren hervormingen, de te ondersteunen investeringsgebieden en de uit de hervormingsagenda voortvloeiende betalingsvoorwaarden vastgesteld, met inbegrip van het tijdschema.

3. In het in lid 1 bedoelde uitvoeringsbesluit van de Commissie wordt ook het volgende vastgesteld:

(a) het indicatieve bedrag van de totale middelen waarover Moldavië bij naleving van de betalingsvoorwaarden, zoals bedoeld in artikel 10, lid 1, beschikt, en de geplande tranches die zullen worden vrijgegeven, met inbegrip van voorfinanciering, gestructureerd overeenkomstig artikel 11, zodra Moldavië op bevredigende wijze aan de desbetreffende betalingsvoorwaarden heeft voldaan in de vorm van kwalitatieve en kwantitatieve stappen die zijn vastgesteld met betrekking tot de uitvoering van de hervormingsagenda;

(b) de verdeling per tranche van de financiering tussen steun via leningen en niet-terugbetaalbare steun;

(c) de termijn waarbinnen de laatste betalingsvoorwaarden voor de hervormingen moeten zijn vervuld;

(d) de regelingen en het tijdschema voor de monitoring, verslaglegging en uitvoering van de hervormingsagenda, in voorkomend geval onder meer via democratische controle als bedoeld in artikel 4 en met inbegrip van de maatregelen die nodig zijn om aan artikel 23 te voldoen;

(e) de in artikel 11, lid 2, bedoelde indicatoren voor de beoordeling van de vooruitgang bij de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde algemene en specifieke doelstellingen.

Artikel 14

Wijzigingen van de hervormingsagenda

1. Wanneer de hervormingsagenda, met inbegrip van de relevante betalingsvoorwaarden, door objectieve omstandigheden geheel of gedeeltelijk niet langer door Moldavië kan worden verwezenlijkt, kan Moldavië een gewijzigde hervormingsagenda voorstellen. In dat geval kan Moldavië bij de Commissie een met redenen omkleed verzoek indienen om het in artikel 13, lid 1, bedoelde uitvoeringsbesluit te wijzigen.

2. De Commissie kan het uitvoeringsbesluit wijzigen, met name om rekening te houden met een wijziging van de beschikbare bedragen overeenkomstig de beginselen van artikel 19.

3. Indien de Commissie van mening is dat de door Moldavië aangevoerde redenen een wijziging van de hervormingsagenda rechtvaardigen, beoordeelt de Commissie de gewijzigde agenda overeenkomstig artikel 12 en kan zij het in artikel 13, lid 1, bedoelde uitvoeringsbesluit onverwijld wijzigen.

4. In een wijziging kan de Commissie termijnen voor de betalingsvoorwaarden tot 31 december 2028 aanvaarden.

Artikel 15

Leningsovereenkomst, opgenomen en verstrekte leningen

1. Voor de financiering van de steun uit hoofde van de faciliteit in de vorm van leningen wordt de Commissie gemachtigd om, namens de Unie, de nodige financiële middelen op de kapitaalmarkten of bij financiële instellingen te lenen overeenkomstig artikel 224 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509.

2. De Commissie sluit een leningsovereenkomst met Moldavië. In de leningsovereenkomst worden het maximale leningbedrag, de beschikbaarheidsperiode en de gedetailleerde voorwaarden van de steun in het kader van de faciliteit in de vorm van leningen vastgesteld. De leningen hebben een looptijd van ten hoogste veertig jaar vanaf de datum van ondertekening van de leningsovereenkomst. De leningsovereenkomst bevat het bedrag van de voorfinanciering en de regels voor de verrekening van de voorfinanciering.

   Naast en in afwijking van artikel 220, lid 5, van het Financieel Reglement bevat de leningsovereenkomst het bedrag van de voorfinanciering en de regels voor de verrekening van de voorfinanciering.

3. De leningsovereenkomst wordt op verzoek ter beschikking gesteld van het Europees Parlement en de Raad.

Artikel 16

Voorzieningen

1. Een voorziening voor de leningen wordt gevormd tegen 9 % van de middelen die zijn toegewezen aan het geografische nabuurschapsprogramma overeenkomstig artikel 6, lid 2, punt a), van Verordening (EU) 2021/947 en wordt gebruikt als onderdeel van voorzieningen ter ondersteuning van soortgelijke risico's.

2. In afwijking van artikel 211, lid 2, laatste zin, van het Financieel Reglement wordt de voorziening geleidelijk betaald en volledig opgebouwd uiterlijk wanneer de leningen volledig zijn uitbetaald.

3. Het voorzieningspercentage wordt vanaf de datum van toepassing van deze verordening ten minste om de drie jaar herzien overeenkomstig de procedure van artikel 31, lid 5, vierde alinea, van Verordening (EU) 2021/947.

Artikel 17

Voorfinanciering

1. Na de indiening van de hervormingsagenda bij de Commissie kan Moldavië verzoeken om de vrijgave van een voorfinanciering van maximaal 7 % van het totale bedrag dat in het kader van deze faciliteit overeenkomstig artikel 6, lid 1, is voorzien, na aftrek van aanvullende steun, waaronder steun aan organisaties van het maatschappelijk middenveld en technische bijstand, en voorzieningen voor leningen.

2. De Commissie kan de gevraagde voorfinanciering vrijgeven na de vaststelling van haar in artikel 13 bedoelde uitvoeringsbesluit en de inwerkingtreding van de faciliteitsovereenkomst en van de leningsovereenkomst, zoals bedoeld in

respectievelijk artikel 8 en artikel 15. De middelen worden vrijgegeven overeenkomstig artikel 19, lid 3, eerste zin, en met inachtneming van de basisvoorwaarden van artikel 5.

3. De Commissie stelt het tijdschema vast voor de uitbetaling van de voorfinanciering, die in een of meer tranches kan worden uitbetaald.

Artikel 18

Uitvoering van investeringsprojecten in het kader van het nabuurschapsinvesteringsplatform

1. Om te profiteren van het hefboomeffect van financiële steun van de Unie om aanvullende investeringen aan te trekken, worden investeringen ter ondersteuning van de hervormingsagenda uitgevoerd in samenwerking met internationale financiële instellingen in de vorm van investeringsprojecten die zijn goedgekeurd in het kader van het nabuurschapsinvesteringsplatform.

2. Nadat op bevredigende wijze aan de betalingsvoorwaarden is voldaan, stelt de Commissie een besluit vast waarbij toestemming wordt verleend voor de vrijgave van middelen, als bedoeld in artikel 19, lid 3. In dit besluit wordt overeenkomstig artikel 6, lid 1, het bedrag aan middelen vastgesteld dat beschikbaar moet worden gesteld in de vorm van niet-terugbetaalbare steun van de Unie voor projecten die in het kader van het NIP zijn goedgekeurd, evenals het bedrag van de financiële bijstand in de vorm van steun via leningen die aan Moldavië moet worden vrijgegeven. In dit besluit wordt, in overeenstemming met de verhouding die is vastgesteld in de faciliteitsovereenkomst als bedoeld in artikel 8, lid 5, punt c), ook het aandeel van deze steun in de vorm van leningen vastgesteld dat door Moldavië beschikbaar moet worden gesteld als medefinanciering voor projecten die in het kader van het NIP zijn goedgekeurd.

Artikel 19

Beoordeling van de naleving van betalingsvoorwaarden, inhouding en verlaging van middelen, regels inzake betalingen

1. Moldavië dient tweemaal per jaar en uiterlijk twee maanden na het in het uitvoeringsbesluit van de Commissie vastgestelde tijdschema een naar behoren gemotiveerd verzoek om vrijgave van middelen in met betrekking tot vervulde betalingsvoorwaarden die samenhangen met de kwantitatieve en kwalitatieve stappen, zoals uiteengezet in de hervormingsagenda.

2. De Commissie beoordeelt onverwijld of Moldavië heeft voldaan aan de basisvoorwaarden van artikel 5 en aan de beginselen voor financiering van artikel 10, lid 3, en op bevredigende wijze heeft voldaan aan de betalingsvoorwaarden die zijn uiteengezet in het in artikel 13 bedoelde uitvoeringsbesluit van de Commissie. Indien de Commissie vaststelt dat de betalingsvoorwaarden waarvoor zij Moldavië eerder had betaald, door Moldavië zijn teruggedraaid, zal de Commissie toekomstige uitbetalingen met een gelijkwaardig bedrag verminderen. De Commissie kan zich laten bijstaan door deskundigen, ook door deskundigen uit de lidstaten. Indien een verzoek om vrijgave van middelen of een betalingsverzoek een stap omvat in verband met hoofdstuk 32, zoals bedoeld in artikel 19, lid 2, kan de Commissie geen

besluit vaststellen waarbij de vrijgave van middelen wordt toegestaan, tenzij zij die stap positief beoordeelt.

3. Wanneer de Commissie een positieve beoordeling afgeeft over het feit dat aan alle toepasselijke voorwaarden is voldaan, stelt zij onverwijld een besluit vast waarbij toestemming wordt verleend voor de vrijgave van de middelen die met die voorwaarden overeenstemmen. Wat deze bedragen betreft, vormt het besluit de in artikel 10 bedoelde voorwaarde.

4. Wanneer de Commissie een negatieve beoordeling afgeeft van de naleving van de voorwaarden volgens het tijdschema, wordt de vrijgave van de middelen die met deze voorwaarden overeenstemmen, opgeschort. De ingehouden bedragen worden pas vrijgegeven nadat Moldavië, als onderdeel van een volgend verzoek om vrijgave van middelen, naar behoren heeft gemotiveerd dat de nodige maatregelen zijn genomen om op bevredigende wijze aan de overeenkomstige voorwaarden te voldoen.

5. Indien de Commissie tot de conclusie komt dat Moldavië de nodige maatregelen niet heeft genomen binnen een termijn van twaalf maanden na de in lid 4 bedoelde eerste negatieve beoordeling, verlaagt zij het bedrag van de niet-terugbetaalbare financiële steun en van de lening evenredig met het deel dat overeenkomt met de relevante betalingsvoorwaarden. Gedurende het eerste jaar van uitvoering geldt een termijn van 24 maanden, berekend vanaf de in lid 4 bedoelde eerste negatieve beoordeling. Moldavië kan binnen twee maanden na de mededeling van de conclusies van de Commissie zijn opmerkingen indienen.

6. Elk bedrag dat samenhangt met betalingsvoorwaarden waaraan niet uiterlijk op 31 december 2028 is voldaan, is niet verschuldigd aan Moldavië en moet in voorkomend geval worden vrijgegeven of worden afgetrokken van het beschikbare bedrag aan leningsteun.

7. De Commissie kan het bedrag van de niet-terugbetaalbare financiële steun verlagen en elk bedrag dat is besteed aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de faciliteit van Moldavië terugvorderen, onder meer door verrekening, of het bedrag van de aan Moldavië uit te keren lening verlagen of om vervroegde terugbetaling van de lening verzoeken in overeenstemming met de leningsovereenkomst, in geval van onverschuldigd betaalde middelen, vastgestelde gevallen van of ernstige zorgen in verband met onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden en niet door Moldavië zijn gecorrigeerd, of van het ongedaan maken van kwalitatieve of kwantitatieve stappen of in gevallen waarin na de betaling wordt vastgesteld dat de stappen niet op bevredigende wijze zijn uitgevoerd, of van een ernstige schending van een verplichting die voortvloeit uit de faciliteitsovereenkomsten of de leningsovereenkomsten — onder meer op basis van door OLAF verstrekte informatie of verslagen van de Rekenkamer. De Commissie licht het Europees Parlement en de Raad in alvorens een besluit over deze verlagingen te nemen.

8. In afwijking van artikel 116, lid 2, van het Financieel Reglement begint de betalingstermijn als bedoeld in artikel 116, lid 1, punt a), van het Financieel Reglement te lopen vanaf de datum van de mededeling van het besluit tot goedkeuring van de uitbetaling aan Moldavië op grond van lid 3 van dit artikel.

9. Artikel 116, lid 5, van het Financieel Reglement is niet van toepassing op betalingen die zijn gedaan als financiële bijstand die rechtstreeks naar de schatkist van Moldavië gaat uit hoofde van dit artikel en artikel 23 van deze verordening.

10. Betalingen van de niet-terugbetaalbare financiële steun en van de leningen in het kader van dit artikel worden respectievelijk verricht overeenkomstig de begrotingskredieten, zoals vastgesteld in de jaarlijkse begrotingsprocedure en afhankelijk van de beschikbare middelen. De middelen worden uitbetaald in tranches. Een tranche kan in een of meer deeltranches worden uitbetaald.

11. De bedragen worden betaald na het in lid 3 bedoelde besluit in overeenstemming met de leningsovereenkomst.

12. Betalingen van steunbedragen in de vorm van leningen zijn afhankelijk van de indiening door Moldavië van een betalingsverzoek in de in de leningsovereenkomst vastgestelde vorm en in overeenstemming met de bepalingen van de faciliteitsovereenkomst. Dit geldt niet voor de betaling van voorfinanciering.

Artikel 20

Transparantie met betrekking tot personen en entiteiten die financiering ontvangen voor de uitvoering van de hervormingsagenda

1. Moldavië moet actuele gegevens publiceren over eindontvangers die voor het uitvoeren van hervormingen en het realiseren van investeringen in het kader van deze faciliteit gedurende de periode van drie jaar gecumuleerde financieringsbedragen van meer dan 50 000 EUR ontvangen.

2. Met betrekking tot de in lid 1 bedoelde eindontvangers wordt de volgende informatie in machineleesbaar formaat en in volgorde van de omvang van het totale ontvangen bedrag op een webpagina bekendgemaakt met inachtneming van de vereisten inzake geheimhouding en beveiliging, met name inzake de bescherming van persoonsgegevens:

   (a) in het geval van een rechtspersoon, de volledige officiële naam en het btw- of fiscaal identificatienummer van de ontvanger, indien beschikbaar, of een ander uniek identificatiemiddel dat is vastgesteld in de wetgeving die op de betrokken rechtspersoon van toepassing is;

   (b) in het geval van een natuurlijke persoon, de voor- en achterna(a)m(en) van de ontvanger;

   (c) het door de ontvanger ontvangen bedrag, en de hervormingen en investeringen in het kader van de faciliteit voor Moldavië die mede met dit bedrag worden uitgevoerd.

3. De in lid 2 bedoelde informatie wordt niet gepubliceerd indien bekendmaking afbreuk dreigt te doen aan de rechten en vrijheden van de betrokken eindontvangers of hun commerciële belangen ernstig dreigt te schaden. Dergelijke informatie wordt aan de Commissie beschikbaar gesteld.

4. Moldavië verstrekt de Commissie ten minste eenmaal per jaar langs elektronische weg de gegevens over de in lid 1 van dit artikel bedoelde eindontvangers, in een in de faciliteitsovereenkomst vast te leggen machineleesbaar formaat, zoals bedoeld in artikel 8, lid 5, punt l).

HOOFDSTUK IV

Bescherming van de financiële belangen van de Unie

Artikel 21

Bescherming van de financiële belangen van de Unie

1. Bij de uitvoering van de faciliteit nemen de Commissie en Moldavië alle passende maatregelen om de financiële belangen van de Unie te beschermen, rekening houdend met het evenredigheidsbeginsel en de specifieke voorwaarden waaronder de faciliteit zal functioneren, en met de in artikel 5, lid 1, vastgestelde basisvoorwaarden en de in de specifieke faciliteitsovereenkomsten uiteengezette voorwaarden, in het bijzonder met betrekking tot het voorkomen, opsporen en corrigeren van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden, en het onderzoeken en vervolgen van strafbare feiten met betrekking tot de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen. Moldavië verbindt zich ertoe vorderingen te maken met doeltreffende en efficiënte beheers- en controlesystemen en ervoor te zorgen dat ten onrechte betaalde of ten onrechte bestede bedragen kunnen worden teruggevorderd.

2. De faciliteitsovereenkomst voorziet in de volgende verplichtingen van Moldavië:

   (a) om regelmatig te controleren of de verstrekte financiering naar behoren is gebruikt overeenkomstig alle toepasselijke voorschriften, met name wat betreft het voorkomen, opsporen en corrigeren van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden;

   (b) om klokkenluiders te beschermen;

   (c) om passende maatregelen te nemen om fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden te voorkomen, op te sporen en te corrigeren en strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden te onderzoeken en te vervolgen, om dubbele financiering op te sporen en te voorkomen en juridische stappen te ondernemen om middelen waaraan geen wettige bestemming is gegeven terug te vorderen, onder meer in verband met maatregelen voor de uitvoering van hervormingen en investeringsprojecten en -programma's in het kader van de hervormingsagenda, en passende maatregelen te nemen om verzoeken om wederzijdse rechtshulp van het EOM en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten betreffende strafbare feiten met betrekking tot de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen in voorkomend geval onverwijld te behandelen;

   (d) voor de toepassing van lid 1, met name voor controles op het gebruik van middelen met betrekking tot de uitvoering van hervormingen in de hervormingsagenda, om in overeenstemming met de beginselen van de Unie inzake gegevensbescherming en de toepasselijke voorschriften inzake gegevensbescherming te zorgen voor de verzameling van en toegang tot voldoende gegevens over personen en entiteiten die uit hoofde van hoofdstuk III financiering ontvangen voor de uitvoering van maatregelen van de hervormingsagenda, waaronder informatie over uiteindelijk belang;

(e) om de Commissie, OLAF, de Rekenkamer en in voorkomend geval het EOM expliciet toe te staan hun in artikel 129 van Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 vastgelegde rechten uit te oefenen.

3. In de faciliteitsovereenkomst wordt tevens bepaald dat de Commissie het recht heeft om de niet-terugbetaalbare financiële steun uit hoofde van de faciliteit evenredig te verminderen en elk bedrag dat is besteed aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de faciliteit van Moldavië terug te vorderen, onder meer door verrekening, en het bedrag van de aan de begunstigde uit te keren lening te verlagen of te verzoeken om vervroegde terugbetaling van de lening in overeenstemming met de leningsovereenkomst, in geval van onverschuldigd betaalde middelen, vastgestelde gevallen van of ernstige zorgen in verband met onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden en die niet door Moldavië zijn gecorrigeerd, of in gevallen waarin na de betaling wordt vastgesteld dat de stappen niet op bevredigende wijze zijn uitgevoerd, of van een ernstige schending van een verplichting die voortvloeit uit de faciliteitsovereenkomst of de leningsovereenkomst. Bij het nemen van een besluit over het bedrag van de terugvordering en de vermindering of het vervroegd terug te betalen bedrag neemt de Commissie het evenredigheidsbeginsel in acht en houdt zij rekening met de ernst van de onregelmatigheid, fraude, corruptie of belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden, of van een schending van een verplichting. Moldavië krijgt de gelegenheid opmerkingen te maken voordat tot de vermindering wordt besloten of voordat om vroegtijdige terugbetaling wordt verzocht.

4. Personen en entiteiten die middelen uit hoofde van de faciliteit uitvoeren, melden alle vermoedelijke gevallen van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden die de financiële belangen van de Unie schaden, onverwijld aan de Commissie en OLAF.

Artikel 22

Rol van de interne systemen en auditautoriteit van Moldavië

1. Voor het deel van de financiering door de faciliteit dat als financiële bijstand beschikbaar wordt gesteld, kan de Commissie een beroep doen op de auditautoriteiten die in Moldavië zijn opgericht om de overheidsuitgaven te controleren. In voorkomend geval maakt de Commissie ook gebruik van aanvullende democratische controle als bedoeld in artikel 4, lid 9.

2. In de hervormingsagenda wordt in de eerste jaren van de uitvoering prioriteit gegeven aan hervormingen met betrekking tot onderhandelingshoofdstuk 32, met name wat betreft het beheer van de overheidsfinanciën en interne controle, alsook fraudebestrijding, samen met de hoofdstukken 23 en 24, met name op het gebied van justitie, corruptie en georganiseerde misdaad, en hoofdstuk 8, met name inzake het staatssteuntoezicht.

3. Moldavië meldt onregelmatigheden, met inbegrip van fraude, waarover een eerste administratief of gerechtelijk proces-verbaal is opgesteld, onverwijld aan de Commissie en houdt de Commissie op de hoogte van het verloop van de administratieve en gerechtelijke procedures met betrekking tot deze onregelmatigheden. Dergelijke rapportering wordt langs elektronische weg verricht

met gebruik van het door de Commissie ingestelde beheerssysteem voor onregelmatigheden.

4. De in lid 1 bedoelde entiteiten onderhouden een regelmatige dialoog met de Rekenkamer, OLAF en, in voorkomend geval, het EOM.

5. De Commissie kan gedetailleerde systeemevaluaties van de uitvoering van de begroting van Moldavië verrichten op basis van een risicobeoordeling en een dialoog met de auditautoriteiten, en aanbevelingen doen voor verbeteringen in de systemen.

6. De Commissie kan aanbevelingen doen aan Moldavië over alle gevallen waarin de bevoegde autoriteiten naar haar mening niet de nodige maatregelen hebben genomen ter voorkoming, opsporing en correctie van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden die het goede financiële beheer van de uit hoofde van de faciliteit gefinancierde uitgaven hebben geschaad of ernstig in het gedrang dreigen te brengen, en in alle gevallen waarin tekortkomingen worden vastgesteld die het ontwerp en de werking van het door die autoriteiten ingevoerde controlesysteem schaden. Moldavië voert dergelijke aanbevelingen uit of motiveert waarom het dat niet heeft gedaan.

HOOFDSTUK V

MONITORING, VERSLAGLEGGING EN EVALUATIE

Artikel 23

Monitoring en verslaglegging

1. De Commissie monitort de uitvoering van de faciliteit en beoordeelt de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde doelstellingen. De monitoring van de uitvoering is gericht op en staat in verhouding tot de activiteiten die in het kader van de faciliteitsovereenkomst worden uitgevoerd, en laat de rapportageverplichtingen van Verordening (EU) 2021/947 onverlet. Van de in artikel 11, lid 2, bedoelde indicatoren wordt verwacht dat zij zullen bijdragen tot de monitoring van de faciliteit door de Commissie.

2. In de in artikel 8 bedoelde faciliteitsovereenkomst worden de regels en voorwaarden voor Moldavië uiteengezet om aan de Commissie verslag uit te brengen voor de toepassing van lid 1 van dit artikel.

3. De Commissie brengt jaarlijks verslag uit aan het Europees Parlement en de Raad over de voortgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening. Het jaarverslag wordt tweemaal per jaar aangevuld met presentaties over de stand van zaken met betrekking tot de uitvoering van de faciliteit.

4. De Commissie legt het in lid 3 bedoelde jaarverslag voor aan het in artikel 27, lid 1, bedoelde comité.

5. De Commissie brengt in het kader van het bij Verordening (EU) 2024/1449 ingestelde scorebord verslag uit over de voortgang bij de uitvoering van de hervormingsagenda van Moldavië.

Artikel 24

Faciliteitsscorebord

6. De Commissie geeft op het bij Verordening (EU) 2024/1449 ingestelde faciliteitsscorebord weer hoever de uitvoering van de hervormingsagenda is gevorderd.

Artikel 25

Evaluatie van de faciliteit

1. Na 31 december 2027, en uiterlijk op 31 december 2031, voert de Commissie een onafhankelijke ex-postevaluatie van de verordening uit. Bij die ex-postevaluatie wordt de bijdrage van de Unie aan de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening beoordeeld.

2. Voor de ex-postevaluatie wordt gebruikgemaakt van de beginselen voor goede werkwijzen van de Commissie voor ontwikkelingsbijstand van de OESO, om na te gaan of de doelstellingen zijn verwezenlijkt en om aanbevelingen te kunnen opstellen teneinde toekomstige acties te verbeteren.

3. De Commissie zendt de bevindingen en conclusies van de ex-postevaluatie, vergezeld van haar opmerkingen en follow-up, aan het Europees Parlement, de Raad en de lidstaten. Die ex-postevaluatie kan op verzoek van het Europees Parlement, de Raad of de lidstaten worden besproken. De resultaten ervan worden gebruikt bij het voorbereiden van toekomstige programma's en acties, en bij de toewijzing van middelen. Deze ex-postevaluatie en de follow-up worden openbaar gemaakt.

4. De Commissie betrekt alle belanghebbenden, met inbegrip van Moldavië, sociale partners en organisaties van het maatschappelijk middenveld, op passende wijze bij het evaluatieproces inzake de financiering door de Unie waarin deze verordening voorziet, en kan er, waar passend, naar streven om gezamenlijke evaluaties met de lidstaten en andere partners te verrichten, met nauwe betrokkenheid van Moldavië.

Artikel 26

Verslaglegging door Moldavië in het kader van de economische en financiële dialoog

1. De begunstigde brengt in het kader van de economische en financiële dialoog eenmaal per jaar verslag uit over de vooruitgang die hij heeft geboekt bij de verwezenlijking van het hervormingsgerelateerde onderdeel van zijn hervormingsagenda.

HOOFDSTUK VI
SLOTBEPALINGEN

Artikel 27

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door het bij Verordening (EU) 2021/947 ingestelde comité.

2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

3. Indien het comité geen advies uitbrengt met betrekking tot de uitvoeringshandelingen als bedoeld in artikel 13, lid 1, en artikel 14, lid 2, neemt de Commissie de ontwerpuitvoeringshandeling niet aan en is artikel 5, lid 4, derde alinea, van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Artikel 28

Informatie, communicatie en publiciteit

1. Onverminderd de vereisten van Verordening (EU) 2021/947 ontplooit de Commissie communicatieactiviteiten om zichtbaarheid te geven aan de Uniefinanciering voor de in de hervormingsagenda beoogde financiële steun, onder meer door middel van gezamenlijke communicatieactiviteiten met Moldavië. De Commissie zorgt voor een financieringsverklaring waarin wordt meegedeeld en erkend dat sprake is van steun in het kader van de faciliteit. Acties die uit hoofde van de faciliteit worden gefinancierd, worden uitgevoerd overeenkomstig de communicatie- en zichtbaarheidsvereisten voor door de Unie gefinancierd extern optreden en andere toepasselijke richtsnoeren.

2. De ontvanger van Uniefinanciering erkent actief de oorsprong van en geeft zichtbaarheid aan de Uniefinanciering, onder meer door waar nodig het embleem van de Unie af te beelden en een passende financieringsverklaring weer te geven die luidt “gefinancierd door de Europese Unie”, met name wanneer hij de acties en de resultaten ervan promoot, door meerdere doelgroepen, waaronder de media en het grote publiek, doelgericht en op samenhangende, doeltreffende en evenredige wijze te informeren.

3. Informatie, communicatie en publiciteit worden verstrekt in een toegankelijk formaat.

Artikel 29

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement	*Voor de Raad*
De voorzitter	*De voorzitter*

FINANCIEEL EN DIGITAAL MEMORANDUM

1. KADER VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF 3
1.1. Benaming van het voorstel/initiatief 3
1.2. Betrokken beleidsterrein(en) 3
1.3. Doelstelling(en) 3
1.3.1. Algemene doelstelling(en) 3
1.3.2. Specifieke doelstelling(en) 3
1.3.3. Verwacht(e) resulta(a)t(en) en gevolg(en) 5
1.3.4. Prestatie-indicatoren 5
1.4. Het voorstel/initiatief betreft: 5
1.5. Motivering van het voorstel/initiatief 5
1.5.1. Behoefte(n) waarin op korte of lange termijn moet worden voorzien, met een gedetailleerd tijdschema voor de uitrol van het initiatief 5
1.5.2. Toegevoegde waarde van het optreden van de Unie (deze kan het resultaat zijn van verschillende factoren, bijvoorbeeld coördinatiewinst, rechtszekerheid, grotere doeltreffendheid of complementariteit). Voor de toepassing van dit punt wordt onder "toegevoegde waarde van het optreden van de Unie" verstaan de waarde die het optreden van de Unie oplevert boven op de waarde die door een optreden van alleen de lidstaten zou zijn gecreëerd. 6
1.5.3. Nuttige ervaring die bij soortgelijke activiteiten in het verleden is opgedaan 7
1.5.4. Verenigbaarheid met het meerjarig financieel kader en eventuele synergie met andere passende instrumenten 7
1.5.5. Beoordeling van de verschillende beschikbare financieringsopties, waaronder mogelijkheden voor herschikking 8
1.6. Duur en financiële gevolgen van het voorstel/initiatief 9
1.7. Wijze(n) van uitvoering van de begroting 9
2. BEHEERSMAATREGELEN 10
2.1. Regels inzake monitoring en verslaglegging 10
2.2. Beheers- en controlesyste(e)m(en) 10
2.2.1. Rechtvaardiging van de voorgestelde wijzen van uitvoering van de begroting, uitvoeringsmechanismen voor financiering, betalingsvoorwaarden en controlestrategie 10
2.2.2. Informatie over de geïdentificeerde risico's en het (de) systeem (systemen) voor interne controle dat is (die zijn) opgezet om die risico's te beperken 11
2.2.3. Raming en motivering van de kosteneffectiviteit van de controles (verhouding tussen de controlekosten en de waarde van de desbetreffende financiële middelen) en evaluatie van het verwachte foutenrisico (bij betaling en bij afsluiting) 11
2.3. Maatregelen ter voorkoming van fraude en onregelmatigheden 11
3. GERAAMDE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF 12

3.1. Rubriek(en) van het meerjarig financieel kader en betrokken begrotingsonderde(e)l(en) voor uitgaven 12
3.2. Geraamde financiële gevolgen van het voorstel inzake kredieten 13
3.2.1. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de beleidskredieten 13
3.2.1.1. Kredieten uit goedgekeurde begroting 13
3.2.1.2. Kredieten uit externe bestemmingsontvangsten 14
3.2.2. Geraamde output, gefinancierd met beleidskredieten 15
3.2.3. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de administratieve kredieten 16
3.2.3.1. Kredieten uit goedgekeurde begroting 16
3.2.3.2. Kredieten uit externe bestemmingsontvangsten 16
3.2.3.3. Totaal kredieten 16
3.2.4. Geraamde personeelsbehoeften 16
3.2.4.1. Gefinancierd uit goedgekeurde begroting 17
3.2.4.2. Gefinancierd uit externe bestemmingsontvangsten 17
3.2.4.3. Totale personeelsbehoeften 17
3.2.5. Overzicht van het geschatte effect op met digitale technologie samenhangende investeringen 18
3.2.6. Verenigbaarheid met het huidige meerjarig financieel kader 18
3.2.7. Bijdragen van derden 19
3.3. Geraamde gevolgen voor de ontvangsten 19
4. DIGITALE DIMENSIES 20
4.1. Voorschriften met digitale relevantie 20
4.2. Gegevens 20
4.3. Digitale oplossingen 20
4.4. Interoperabiliteitsbeoordeling 20
4.5. Maatregelen ter ondersteuning van de digitale uitvoering 20

1. KADER VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

1.1. Benaming van het voorstel/initiatief

Voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor Moldavië.

1.2. Betrokken beleidsterrein(en)

De betrekkingen van de EU met de rest van de wereld

1.3. Doelstelling(en)

1.3.1. Algemene doelstelling(en)

De strategische doelstellingen van de hervormings- en groeifaciliteit (hierna "de faciliteit") zijn a) het uitbreidingsproces ondersteunen door vaart te zetten achter de afstemming op de waarden, wetten, regels, normen, beleidsmaatregelen en praktijken ("acquis") van de Unie door middel van de vaststelling en uitvoering van hervormingen met het oog op het toekomstig lidmaatschap van de Unie; b) de geleidelijke integratie van Moldavië in de eengemaakte markt van de Unie ondersteunen; en c) de sociaal-economische convergentie van de economie van Moldavië met de Unie versnellen. Dit zal Moldavië helpen om een vergelijkbaar niveau van steun te krijgen als andere kandidaat-lidstaten, met name omdat Moldavië niet onder het instrument voor pretoetredingssteun valt.

1.3.2. Specifieke doelstelling(en)

Specifieke doelstelling

De specifieke doelstellingen van de faciliteit bestaan erin:

a) de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces verder te versterken, met inbegrip van de rechtsstaat en de grondrechten, de werking van democratische instellingen, met inbegrip van depolarisatie, en openbaar bestuur, en te voldoen aan de economische criteria; dit omvat het bevorderen van een onafhankelijke rechterlijke macht, het versterken van de veiligheid en stabiliteit, een betere bestrijding van fraude en iedere vorm van corruptie, waaronder corruptie en nepotisme op hoog niveau, georganiseerde misdaad, grensoverschrijdende criminaliteit en witwassen, alsmede terrorismefinanciering, belastingontduiking, belastingfraude en belastingontwijking; de naleving van het internationaal recht te verbeteren; vrijheid en onafhankelijkheid van de media en academische vrijheid te bevorderen; haatzaaiende uitlatingen te bestrijden; een gunstig klimaat voor het maatschappelijk middenveld te scheppen en sociale dialoog te bevorderen; gendergelijkheid, gendermainstreaming, de versterking van de positie van vrouwen en meisjes, non-discriminatie en verdraagzaamheid te bevorderen om de eerbiediging van de rechten van vluchtelingen en personen die tot minderheden behoren, waaronder nationale minderheden en Roma, en de rechten van lesbiennes, homoseksuelen, biseksuelen, transgenders en interseksuelen te garanderen en te versterken;

b) naar de volledige afstemming van het beleid van Moldavië op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB) van de Unie, met inbegrip van beperkende maatregelen van de Unie, te streven;

c) desinformatie en buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging ten aanzien van de Unie en haar waarden tegen te gaan;

d) naar harmonisatie van het visumbeleid met de Unie te streven;

e) de doeltreffendheid van het openbaar bestuur te versterken, capaciteiten op te bouwen en te investeren in administratief personeel in Moldavië; de toegang tot informatie, publieke controle en de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij besluitvormingsprocessen te waarborgen; transparantie, verantwoordingsplicht, structurele hervormingen en goed bestuur op alle niveaus te ondersteunen, onder meer wat betreft hun controle- en onderzoeksbevoegdheden betreffende de verdeling van en de toegang tot overheidsmiddelen, alsook wat betreft het beheer van overheidsmiddelen, overheidsopdrachten en staatssteun; initiatieven en instanties te ondersteunen die betrokken zijn bij de ondersteuning en handhaving van internationale gerechtigheid in Moldavië;

f) de overgang van Moldavië te versnellen naar een duurzame, klimaatneutrale en inclusieve economie die in staat is de concurrentiedruk van de eengemaakte markt van de Unie het hoofd te bieden, en naar een stabiel investeringsklimaat, alsook zijn strategische afhankelijkheid te verminderen;

g) de economische integratie van Moldavië in de eengemaakte markt van de Unie te bevorderen, met name door meer handels- en investeringsstromen en veerkrachtige waardeketens;

h) een betere integratie met de eengemaakte markt van de Unie te ondersteunen door middel van betere en duurzame connectiviteit in overeenstemming met trans-Europese netwerken om de goede nabuurschapsbetrekkingen en interpersoonlijke contacten te versterken;

i) de inclusieve en duurzame groene transitie naar klimaatneutraliteit te versnellen om deze uiterlijk in 2050 te bereiken, overeenkomstig de Overeenkomst van Parijs en de Green Deal, waarbij alle economische sectoren worden betrokken, en in het bijzonder energie, met inbegrip van de transitie naar een koolstofvrije, klimaatneutrale, klimaatbestendige en circulaire economie, waarbij ervoor wordt gezorgd dat investeringen in overeenstemming zijn met het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”;

j) de digitale transformatie en digitale vaardigheden te bevorderen als een stimulans voor duurzame ontwikkeling en inclusieve groei;

k) innovatie, onderzoek en samenwerking tussen academische instellingen en de industrie te stimuleren ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie, en lokale industrieën te bevorderen waarbij de nadruk wordt gelegd op lokale micro-, kleine en middelgrote ondernemingen en start-ups;

l) onderwijs, opleiding, omscholing en bijscholing van hoge kwaliteit op alle niveaus te stimuleren, met bijzondere aandacht voor jongeren, met inbegrip van het aanpakken van jeugdwerkloosheid, het voorkomen van braindrain en het ondersteunen van kwetsbare gemeenschappen, waaronder vluchtelingen, en het steunen van werkgelegenheidsbeleid, met inbegrip van arbeidsrechten, in overeenstemming met de Europese pijler van sociale rechten, en armoedebestrijding.

1.3.3. Verwacht(e) resulta(a)t(en) en gevolg(en)

Vermeld de gevolgen die het voorstel/initiatief zou moeten hebben op de begunstigden/doelgroepen.

De steun in het kader van de faciliteit zal Moldavië naar verwachting in staat stellen de hervormingen en investeringen uit te voeren die nodig zijn om zijn economie concurrerender te maken, waardoor zijn convergentie met de Unie wordt bevorderd. De uitvoering van de faciliteit moet ook de systemen voor interne controle en het beheer van de overheidsfinanciën in Moldavië versterken, alsook de uitvoering van de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces, met name op het gebied van de rechtsstaat en de bestrijding van corruptie, fraude en georganiseerde misdaad. Verwacht wordt dat het Moldavië zal helpen om eerder toegang te krijgen tot de voordelen van de eengemaakte markt van de Unie en zijn integratie in de Unie zal vergemakkelijken.

1.3.4. Prestatie-indicatoren

Vermeld de indicatoren voor de monitoring van de voortgang en de beoordeling van de resultaten.

In de hervormingsagenda zullen specifieke indicatoren worden vastgesteld. Deze indicatoren moeten gebaseerd zijn op internationaal overeengekomen indicatoren. De indicatoren moeten relevant, aanvaard, geloofwaardig, eenvoudig en robuust zijn.

1.4. Het voorstel/initiatief betreft:

☒ een nieuwe actie

☐ een nieuwe actie na een proefproject/voorbereidende actie[5]

☐ de verlenging van een bestaande actie

☐ de samenvoeging of ombuiging van een of meer acties naar een andere/een nieuwe actie

1.5. Motivering van het voorstel/initiatief

1.5.1. Behoefte(n) waarin op korte of lange termijn moet worden voorzien, met een gedetailleerd tijdschema voor de uitrol van het initiatief

De economische productie en het concurrentievermogen van Moldavië lopen achter op het gemiddelde in de EU, ondanks de vooruitgang die het land op weg naar toetreding tot de EU heeft geboekt. Er moet dringend voor worden gezorgd dat het land steun krijgt die vergelijkbaar is met die van andere toetredende landen die onderhandelingen met de EU voeren, om zowel de sociaal-economische convergentie als de uitvoering van de bredere uitbreidingsagenda te ondersteunen.

Om de kansen van het groeiplan ten volle te benutten, zal Moldavië een hervormingsagenda opstellen met de belangrijkste maatregelen die het land in de periode 2025-2027 wil nemen om de sociaal-economische convergentie met de EU te versnellen. Over de hervormingsagenda zal overleg worden gepleegd met de Commissie, die de agenda ook zal beoordelen en goedkeuren.

De hervormingsagenda zal in overeenstemming zijn met de groeistrategie van Moldavië en zijn afgestemd op zijn uitbreidingstraject. Met de hervormingsagenda wordt werk gemaakt van belangrijke fundamentele hervormingen die in het toetredingsproces zijn vastgesteld en van centrale sociaal-economische hervormingen

[5] In de zin van artikel 58, lid 2, punt a) of b), van het Financieel Reglement.

waarmee structurele tekortkomingen in het groeitraject van het land worden aangepakt, die voortaan in de hervormingsagenda zullen worden geïntegreerd.

Aangezien de faciliteit het kernelement van het groeiplan vormt, zullen voor de faciliteit vervolgens strenge voorwaarden worden ingevoerd, waarbij de uitbetaling van EU-financiering afhankelijk zal worden gesteld van de vooruitgang die is geboekt, met name bij het verbeteren van de sociaal-economische convergentie en het concurrentievermogen, alsook op het gebied van de fundamentele aspecten.

Net zoals het groeiplan voor de Westelijke Balkan zal de nieuwe faciliteit worden uitgevoerd door middel van uitvoeringsmechanismen die zijn geselecteerd om ervoor te zorgen dat de hervormingen en de daarmee verband houdende investeringen zo snel mogelijk worden verwezenlijkt, terwijl de nodige controles worden gehandhaafd en de administratieve lasten voor de Commissie, Moldavië en andere uitvoerende partners tot een minimum worden beperkt. De steun zal worden verleend via drie uitvoeringsmechanismen: 1) rechtstreekse steun aan de nationale begroting van Moldavië 2) steun voor investeringen via het nabuurschapsinvesteringsplatform (NIP) en 3) resterende niet-terugbetaalbare steun.

Rechtstreekse betalingen aan de nationale begroting en het beschikbaar stellen van middelen voor de indiening van investeringsvoorstellen zullen afhankelijk zijn van de voortgang en de vervulling van de betalingsvoorwaarden die in de hervormingsagenda zijn vastgesteld. De betalingsvoorwaarden zullen de vorm aannemen van een reeks kwalitatieve en kwantitatieve stappen en een bijbehorend tijdschema voor uitbetalingen afgestemd op specifieke sociaal-economische hervormingen om de groei te stimuleren, het land op een pad van duurzame convergentie te brengen en het te richten op specifieke hervormingen die verband houden met de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces, waaronder de rechtsstaat, de bestrijding van corruptie en georganiseerde misdaad. Na het besluit tot goedkeuring van de hervormingsagenda door de Commissie (bij een uitvoeringsbesluit van de Commissie) en de sluiting van een faciliteits- en een leningsovereenkomst komt Moldavië in aanmerking voor voorfinanciering.

Macrofinanciële stabiliteit, een goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie en toezicht op de begroting zijn algemene voorwaarden voor betalingen waaraan moet worden voldaan om middelen vrij te geven. De betalingen vinden plaats volgens een vast halfjaarlijks schema, op basis van door Moldavië ingediende naar behoren gemotiveerde verzoeken voor de vrijgave van middelen en nadat de Commissie heeft geverifieerd of aan de relevante betalingsvoorwaarden is voldaan. Indien niet aan de betalingsvoorwaarden is voldaan, zal de Commissie een overeenkomstig bedrag van de betaling aftrekken.

De uitbetaling van de overeenkomstige opgeschorte middelen zou kunnen plaatsvinden tijdens de twaalf maanden na de oorspronkelijke uiterste termijn die in de hervormingsagenda is vastgelegd, mits aan de voorwaarden is voldaan.

De investeringen waarin de hervormingsagenda voorziet, zullen worden ondersteund via het NIP. Gerelateerde projecten of programma's worden pas voor advies aan de NIP-raad voorgelegd na beoordeling door de Commissie van de naleving van de desbetreffende betalingsvoorwaarden.

1.5.2. Toegevoegde waarde van het optreden van de Unie (deze kan het resultaat zijn van verschillende factoren, bijvoorbeeld coördinatiewinst, rechtszekerheid, grotere doeltreffendheid of complementariteit). Voor de toepassing van dit punt wordt onder

"toegevoegde waarde van het optreden van de Unie" verstaan de waarde die het optreden van de Unie oplevert boven op de waarde die door een optreden van alleen de lidstaten zou zijn gecreëerd.

Actie op het niveau van de Unie is noodzakelijk voor een versnelde economische convergentie van Moldavië met de EU op weg naar een mogelijk lidmaatschap van de Unie. De omvang van de noodzakelijke bijstand is zodanig groot dat Moldavië duurzame externe steun nodig heeft die geen enkele lidstaat of afzonderlijke donor alleen kan bieden. De Unie verkeert in de unieke positie om op tijdige, gecoördineerde en voorspelbare wijze meerjarige externe hulp aan Moldavië te verlenen. De Unie kan ook haar leencapaciteit benutten om tegen voordelige voorwaarden leningen aan Moldavië te verstrekken, en om subsidies en garanties te verstrekken in een meerjarig perspectief.

1.5.3. Nuttige ervaring die bij soortgelijke activiteiten in het verleden is opgedaan

De faciliteit zal voortbouwen op de lessen die zijn getrokken uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit, die in 2020 werd opgericht, en uit een meer recent voorgestelde faciliteit voor Oekraïne, die in februari 2024 werd goedgekeurd. Bovenal is de faciliteit een afspiegeling van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan, die in november 2023 werd voorgesteld en in mei 2024 werd goedgekeurd. Om alle kandidaten gelijk te behandelen, sluit de faciliteit zo nauw mogelijk aan bij de verordening tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan in haar definitieve vorm, zodat al rekening wordt gehouden met alle mogelijke opmerkingen en aanvullingen van de medewetgevers en andere diensten van de Commissie. Voor de faciliteit wordt gebruikgemaakt van bestaande mechanismen, namelijk rechtstreekse financiële bijstand vergelijkbaar met begrotingssteun en het NIP voor investeringen. Beide instrumenten hebben aangetoond dat EU-financiering een aanzienlijk hefboomeffect kan hebben wanneer zij wordt gebruikt in combinatie met financiering van andere donoren in een blendingcontext.

1.5.4. Verenigbaarheid met het meerjarig financieel kader en eventuele synergie met andere passende instrumenten

De voorgestelde faciliteit heeft tot doel de Unie uit te rusten met een rechtsinstrument waarmee zij een grotere sociaal-economische convergentie van Moldavië op zijn weg naar het lidmaatschap van de Unie kan ondersteunen. Het totale bedrag van de faciliteit moet worden verstrekt in de vorm van leningen en niet-terugbetaalbare steun. De niet-terugbetaalbare steun moet worden gefinancierd met de middelen die op grond van artikel 6, lid 2, punt a), van Verordening (EU) 2021/947 aan het geografische nabuurschapsprogramma zijn toegewezen. Tenzij in deze verordening anders is vermeld, blijven alle bepalingen van NDICI — Europa in de wereld van toepassing. Financiële steun in de vorm van leningen is beschikbaar voor een bedrag van maximaal 1 500 miljoen EUR voor de periode van 1 januari 2025 tot en met 30 juni 2029. Dat bedrag maakt geen deel uit van het bedrag van de garantie voor extern optreden in de zin van artikel 31, lid 4, van Verordening (EU) 2021/947. De leningen worden gegarandeerd via het gemeenschappelijk voorzieningsfonds tegen een voorzieningspercentage van 9 %.

1.5.5. Beoordeling van de verschillende beschikbare financieringsopties, waaronder mogelijkheden voor herschikking

Uit de Uniebegroting wordt reeds steun aan andere kandidaat-lidstaten verleend voor de voorbereiding op een mogelijke toetreding tot de Unie via het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III), dat de Westelijke Balkan en Turkije bestrijkt en gebaseerd is op subsidies, blending en begrotingsgaranties. De hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan is parallel hieraan uitsluitend gericht op versnelde sociaal-economische convergentie van de Westelijke Balkan en is gebaseerd op een andere aanpak, waarbij een sterk verband wordt gelegd tussen de nakoming van de hervormingstoezeggingen en de toegang tot financiering.

Moldavië voert momenteel toetredingsonderhandelingen, maar nog steeds onder NDICI — Europa in de wereld, zonder een specifiek instrument voor de specifieke extra behoeften die voortvloeien uit de pretoetredingssteun. Gezien het nieuwe momentum voor uitbreiding is het belangrijk dat Moldavië een vergelijkbaar niveau van steun krijgt om zich voor te bereiden op zijn eventuele toekomstige toetreding. Vanwege de vergevorderde uitvoeringsfase van het IPA III-instrument is het niet mogelijk het instrument opnieuw open te stellen voor andere kandidaten, ondanks het feit dat het niet mogelijk is leningen te verstrekken in het kader van het instrument. Daarom is een nieuw instrument nodig om een vergelijkbaar niveau van steun te bieden wat betreft financiering en modaliteiten als voor de Westelijke Balkan en Oekraïne.

Om te zorgen voor een soepele en transparante uitvoering van alle investeringen die in het kader van de hervormingsagenda zijn geïdentificeerd, is de Commissie voornemens gebruik te maken van de geteste methode van het nabuurschapsinvesteringsplatform, met behoud van de bovengenoemde voorwaarden.

1.6. Duur en financiële gevolgen van het voorstel/initiatief

☒ **beperkte geldigheidsduur**

– ☐ van kracht vanaf [DD/MM]JJJJ tot en met [DD/MM]JJJJ

– ☒ financiële gevolgen vanaf 2025 tot en met 2027 voor vastleggingskredieten en vanaf 2025 voor betalingskredieten

☐ **onbeperkte geldigheidsduur**

– uitvoering met een opstartperiode vanaf JJJJ tot en met JJJJ,

– gevolgd door een volledige uitvoering

1.7. Wijze(n) van uitvoering van de begroting[6]

☒ **Direct beheer** door de Commissie

– ☐ door haar diensten, waaronder het personeel in de delegaties van de Unie

– ☐ door de uitvoerende agentschappen

☐ **Gedeeld beheer** met de lidstaten

☒ **Indirect beheer** door begrotingsuitvoeringstaken toe te vertrouwen aan:

– ☐ derde landen of de door hen aangewezen organen

– ☐ internationale organisaties en hun agentschappen (geef aan welke)

– ☐ de Europese Investeringsbank en het Europees Investeringsfonds

– ☐ de in de artikelen 70 en 71 van het Financieel Reglement bedoelde organen

– ☐ publiekrechtelijke organen

– ☐ privaatrechtelijke organen met een openbaredienstverleningstaak, voor zover zij zijn voorzien van voldoende financiële garanties

– ☐ privaatrechtelijke organen van een lidstaat, waaraan de uitvoering van een publiek-privaat partnerschap is toevertrouwd en die zijn voorzien van voldoende financiële garanties

– ☐ organen waaraan of personen aan wie de uitvoering van specifieke maatregelen op het gebied van het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid in het kader van titel V van het Verdrag betreffende de Europese Unie is toevertrouwd en die worden genoemd in de betrokken basishandeling

– ☐ in een lidstaat gevestigde organen die onder het privaatrecht van een lidstaat of onder het Unierecht vallen en die in aanmerking komen om overeenkomstig sectorspecifieke regelgeving te worden belast met de uitvoering van middelen van de Unie of begrotingsgaranties, voor zover dergelijke organen onder zeggenschap staan van publiekrechtelijke organen of privaatrechtelijke organen met een openbaredienstverleningstaak en beschikken over voldoende financiële garanties in de vorm van hoofdelijke aansprakelijkheid van de controlerende organen of gelijkwaardige financiële garanties, die voor elke actie beperkt kunnen blijven tot het maximumbedrag van de steun van de Unie

[6] Nadere gegevens over de wijzen van uitvoering van de begroting en verwijzingen naar het Financieel Reglement zijn beschikbaar op BUDGpedia: https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx.

2. BEHEERSMAATREGELEN

2.1. Regels inzake monitoring en verslaglegging

In de hervormingsagenda (goedgekeurd door de Commissie bij een uitvoeringsbesluit) zullen specifieke kwantitatieve en kwalitatieve stappen worden vastgesteld, zodat kan worden nagegaan of aan de betalingsvoorwaarden is voldaan. Moldavië zal halfjaarlijks een naar behoren gemotiveerd verzoek voor de vrijgave van de niet-terugbetaalbare financiële steun en van de lening indienen. In dat verzoek wordt uiteengezet hoe op bevredigende wijze aan die voorwaarden is voldaan, op basis van de in het uitvoeringsbesluit vermelde kwantitatieve en kwalitatieve stappen. Daarnaast zullen in de met Moldavië gesloten faciliteitsovereenkomst verslagleggings- en monitoringindicatoren worden vastgesteld die het mogelijk moeten maken de vorderingen met betrekking tot de algemene en specifieke doelstellingen van de faciliteit in ruimere zin te monitoren en er verslag over uit te brengen. De Commissie brengt jaarlijks verslag uit aan het Europees Parlement, de Raad en het in artikel 27 bedoelde comité over de uitvoering van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen alsook over de geboekte vooruitgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen. De Commissie zal ook een ex-postevaluatie van de verordening uitvoeren.

2.2. Beheers- en controlesyste(e)m(en)

2.2.1. Rechtvaardiging van de voorgestelde wijzen van uitvoering van de begroting, uitvoeringsmechanismen voor financiering, betalingsvoorwaarden en controlestrategie

De faciliteit zal worden uitgevoerd in direct en indirect beheer. Een deel is direct beheer met rechtstreekse overdracht van middelen naar de staatsbegroting van Moldavië, terwijl Moldavië een specifiek deel beschikbaar zal stellen voor investeringsprojecten die in het kader van het NIP zijn goedgekeurd.

De controlestrategie zal worden aangepast aan de uitvoering onder elk van deze pijlers met behulp van monitoring, evaluatie en audits. Er zal bijzondere aandacht worden besteed aan de uitvoering van de middelen die als rechtstreekse financiële bijstand aan Moldavië ter beschikking zijn gesteld en aan het toezicht op de verplichting van Moldavië om een vooraf bepaald percentage te verstrekken aan projecten die in het kader van het NIP zijn goedgekeurd. De vrijgave van de middelen vindt plaats volgens een vast halfjaarlijks schema, op basis van door Moldavië ingediende verzoeken en nadat de Commissie heeft geverifieerd of aan de relevante betalingsvoorwaarden is voldaan. De meerlagige structuur van de bestaande controlemechanismen biedt een geïntegreerd kader om ervoor te zorgen dat alle passende maatregelen ter bescherming van de financiële belangen van de Unie worden getroffen. Deze structuur garandeert dat rekening wordt gehouden met het evenredigheidsbeginsel en met de specifieke voorwaarden waaronder de faciliteit zal functioneren. De maatregelen in het kader van de hervormingsagenda moeten bovendien bijdragen tot de verbetering van een efficiënt systeem voor het beheer en de controle van de overheidsfinanciën, de bestrijding van witwassen, belastingontduiking, belastingontwijking, fraude en georganiseerde misdaad en tot een doeltreffend systeem voor toezicht op staatssteun, gericht op het waarborgen van eerlijke voorwaarden voor alle ondernemingen. De hervormingsagenda zal een beschrijving van dergelijke systemen bevatten, alsook specifieke stappen in verband met hoofdstuk 32 om Moldavië te helpen zijn audit- en controlevoorschriften in

overeenstemming te brengen met de normen van de Unie. Indien een verzoek om vrijgave van middelen een stap omvat in verband met hoofdstuk 32, zal de Commissie geen besluit vaststellen waarbij de vrijgave van middelen wordt toegestaan, tenzij zij die stap positief beoordeelt.

2.2.2. Informatie over de geïdentificeerde risico's en het (de) systeem (systemen) voor interne controle dat is (die zijn) opgezet om die risico's te beperken

Het belangrijkste risico dat met betrekking tot de financiering is geconstateerd, heeft betrekking op de niet-vervulling van de betalingsvoorwaarden voor de uitbetaling van de financiering. De maatregelen die zullen worden genomen om dit risico te beperken, zijn de volgende:

— beoordeling door de Commissie voorafgaand aan de uitbetaling van middelen, waarbij zij nagaat of aan de relevante betalingsvoorwaarden is voldaan, met de mogelijkheid om de middelen in te houden;

— vermindering of inhouding van verleende steun of terugvordering van elk bedrag dat is uitgegeven om de doelstellingen van de faciliteit te verwezenlijken, in geval van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden en die niet door Moldavië zijn gecorrigeerd, of in geval van een ernstige schending van een verplichting die voortvloeit uit de met Moldavië gesloten overeenkomsten;

— opschorting van de financiering indien Moldavië niet voldoet aan de in artikel 5 gestelde voorwaarden;

— indien een verzoek om vrijgave van middelen een stap in verband met hoofdstuk 32 omvat, stelt de Commissie geen besluit vast waarbij toestemming wordt verleend voor de vrijgave van middelen, tenzij zij die stap positief beoordeelt.

2.2.3. Raming en motivering van de kosteneffectiviteit van de controles (verhouding tussen de controlekosten en de waarde van de desbetreffende financiële middelen) en evaluatie van het verwachte foutenrisico (bij betaling en bij afsluiting)

Aan Moldavië wordt een financiële bijdrage verstrekt in de vorm van financiering die niet gekoppeld is aan de kosten als bedoeld in artikel 125, lid 1, punt a), van het Financieel Reglement.

2.3. Maatregelen ter voorkoming van fraude en onregelmatigheden

Het voorstel bevat specifieke bepalingen ter bescherming van de financiële belangen van de Unie. De faciliteit zal beschikken over een robuust systeem van audits en controles, uiteengezet in een meerlagig mechanisme: de hervorming van de audit- en controlesystemen van Moldavië zal worden opgenomen als onderdeel van de hervormingen in het kader van het hervormingsagenda; daarnaast kan de Commissie gedetailleerde systeemevaluaties van de uitvoering van de nationale begroting uitvoeren op basis van een risicobeoordeling en dialoog met de nationale auditautoriteiten, en aanbevelingen doen voor verbeteringen in de systemen. Bovendien hebben OLAF, de Rekenkamer en het Europees Openbaar Ministerie (EOM) overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2024/2509 de nodige rechten en toegang om hun respectieve taken te vervullen. Het investeringsgedeelte van de faciliteit zal worden uitgevoerd met internationale financiële instellingen op basis van pijlerbeoordelingen en kaderovereenkomsten met deze instellingen.

3. GERAAMDE FINANCIËLE GEVOLGEN VAN HET VOORSTEL/INITIATIEF

3.1. Rubriek(en) van het meerjarig financieel kader en betrokken begrotingsonderde(e)l(en) voor uitgaven

- Bestaande begrotingsonderdelen

In volgorde van de rubrieken van het meerjarig financieel kader en de begrotingsonderdelen.

Rubriek van het meerjarig financieel kader	Begrotingsonderdeel	Soort uitgave	Bijdrage			
	Nummer	GK/NGK[3]	van EVA-landen[4]	van kandidaat-lidstaten en aspirant-kandidaten[5]	van andere derde landen	andere bestemmingsontvangsten
6	14.01.01.01 Ondersteunende uitgaven voor het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Europa in de wereld	NGK	NEE	NEE	NEE	NEE
6	14.02.01.11 Oostelijk nabuurschap	GK	NEE	NEE	NEE	NEE
6	14.02.01.70 NDICI — Europa in de wereld — Voorziening van het gemeenschappelijk voorzieningsfonds	GK	NEE	NEE	NEE	NEE

3.2. Geraamde financiële gevolgen van het voorstel inzake kredieten

3.2.1. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de beleidskredieten

– ☐ Voor het voorstel/initiatief zijn geen beleidskredieten nodig

– ☒ Voor het voorstel/initiatief zijn beleidskredieten nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven

3.2.1.1. Kredieten uit goedgekeurde begroting

in miljoen EUR (tot op drie decimalen)

Rubriek van het meerjarig financieel kader	6	Nabuurschap en internationaal beleid

DG: NEAR			Jaar **2025**[7]	Jaar **2026**	Jaar **2027**	**TOTAAL**
○ Beleidskredieten						
14.02.01.11[8]	Vastleggingen	(1a)	93,600	93,600	93,600	**280,800**
	Betalingen	(2a)	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.
14.02.01.70	Vastleggingen	(1b)	45,000	45,000	45,000	**135,000**
	Betalingen	(2b)	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Uit het budget van specifieke programma's gefinancierde administratieve kredieten[9]						
14.01.01.01		(3)	1,400	1,400	1,400	**4,200**
TOTAAL kredieten voor DG NEAR	Vastleggingen	=1a+1b +3	140,000	140,000	140,000	**420,000**
	Betalingen	=2a+2b	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.

7 Het jaar N is het jaar waarin met de uitvoering van het voorstel/initiatief wordt begonnen. Vervang "N" door het verwachte eerste jaar van uitvoering (bijvoorbeeld: 2021). Hetzelfde voor de volgende jaren.

8 Volgens de officiële begrotingsnomenclatuur.

9 Technische en/of administratieve bijstand en uitgaven ter ondersteuning van de uitvoering van programma's en/of acties van de EU (vroegere "BA"-onderdelen), onderzoek onder contract, eigen onderzoek.

		+3				
○ TOTAAL beleidskredieten	Vastleggingen	(4)	138,600	138,600	138,600	**415,800**
	Betalingen	(5)	p. m.	p. m.	p. m.	
○ TOTAAL uit het budget van specifieke programma's gefinancierde administratieve kredieten		(6)	1,400	1,400	1,400	**4,200**
TOTAAL kredieten voor RUBRIEK 6 van het meerjarig financieel kader	Vastleggingen	=4+ 6	140,000	140,000	140,000	**420,000**
	Betalingen	=5+ 6	p. m.	p. m.	p. m.	p. m.

Rubriek van het meerjarig financieel kader	**7**	"Administratieve uitgaven"[10]				
DG NEAR		Jaar **2024**	Jaar **2025**	Jaar **2026**	Jaar **2027**	**TOTAAL MFK 2021-2027**
• Personele middelen		0,000	0,356	0,356	0,356	**1,068**
• Andere administratieve uitgaven		0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
TOTAAL DG NEAR	Kredieten	**0,000**	0,356	0,356	0,356	**1,068**

TOTAAL kredieten voor RUBRIEK 7 van het meerjarig financieel kader	(totaal vastleggingen = totaal betalingen)	**0,000**	0,356	0,356	0,356	**1,068**

in miljoen EUR (tot op drie decimalen)

		Jaar **2024**	Jaar **2025**	Jaar **2026**	Jaar **2027**	**TOTAAL MFK 2021-2027**
TOTAAL kredieten onder de RUBRIEKEN 1 tot en met 7	Vastleggingen	**0,000**	**140,356**	**140,356**	**140,356**	**421,068**

[10] De benodigde kredieten moeten worden bepaald aan de hand van de gemiddelde jaarlijkse kostencijfers die beschikbaar zijn op de desbetreffende BUDGpedia-webpagina.

van het meerjarig financieel kader	Betalingen	**0,000**	**140,356**	**140,356**	**140,356**	**421,068**

3.2.2. Geraamde output, gefinancierd uit beleidskredieten (niet invullen voor gedecentraliseerde agentschappen)

Vastleggingskredieten, in miljoen EUR (tot op drie decimalen)

Algemene doelstellingen	Jaar **2025**	Jaar **2026**	Jaar **2027**	**TOTAAL**
a) Het uitbreidingsproces ondersteunen door vaart te zetten achter de afstemming op de waarden, wetten, regels, normen, beleidsmaatregelen en praktijken (“acquis”) van de Unie door middel van de vaststelling en uitvoering van hervormingen met het oog op het toekomstig lidmaatschap van de Unie	138,600	138,600	138,600	**415,800**
b) De geleidelijke integratie van Moldavië in de eengemaakte markt van de Unie ondersteunen				
c) De sociaal-economische convergentie van de economie van Moldavië met de Unie versnellen				
TOTAAL kredieten	138,600	138,600	138,600	**415,800**

3.2.3. Samenvatting van de geraamde gevolgen voor de administratieve kredieten

– ☐ Voor het voorstel/initiatief zijn geen administratieve kredieten nodig

– ☒ Voor het voorstel/initiatief zijn administratieve kredieten nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven

3.2.3.1. Kredieten uit goedgekeurde begroting

GOEDGEKEURDE KREDIETEN	Jaar 2024	Jaar 2025	Jaar 2026	Jaar 2027	TOTAAL 2021-2027
RUBRIEK 7					
Personele middelen	0,000	0,356	0,356	0,356	**1,068**
Andere administratieve uitgaven	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Subtotaal RUBRIEK 7	**0,000**	0,356	0,356	0,356	**1,068**
Buiten RUBRIEK 7					
Personele middelen	0,000	0,661	0,661	0,661	**1,983**
Andere administratieve uitgaven	0,000	0,739	0,739	0,739	**2,217**
Subtotaal buiten RUBRIEK 7	**0,000**	1,400	1,400	1,400	**4,200**
TOTAAL	**0,000**	**1,756**	**1,756**	**1,756**	**5,268**

De benodigde kredieten voor personele middelen en andere administratieve uitgaven zullen worden gefinancierd uit de kredieten van het DG die reeds voor het beheer van deze actie zijn toegewezen en/of binnen het DG zijn herverdeeld, eventueel aangevuld met middelen die in het kader van de jaarlijkse toewijzingsprocedure met inachtneming van de budgettaire beperkingen aan het beherende DG kunnen worden toegewezen. De bovenstaande cijfers geven extra behoeften van DG NEAR weer.

Beschrijving van de uit te voeren taken:

Ambtenaren en tijdelijk personeel	De vte's zullen werken op het gebied van beleidsontwikkeling, juridische kwesties, met bijzondere aandacht voor aanbestedingskwesties, financieel beheer, contractbeheer, audit, monitoring, verslaglegging en evaluatie. 2 AD
Extern personeel	drie bij de centrale diensten en twee bij de delegatie in Moldavië. De gevraagde vte's zullen werken op het gebied van beleidsontwikkeling, juridische kwesties, met bijzondere aandacht voor aanbestedingskwesties, financieel beheer, contractbeheer, audit, monitoring, verslaglegging en evaluatie.

3.2.4. Geraamde personeelsbehoeften

– ☐ Voor het voorstel/initiatief zijn geen personele middelen nodig

– ☒ Voor het voorstel/initiatief zijn personele middelen nodig, zoals hieronder nader wordt beschreven

3.2.4.1. Gefinancierd uit goedgekeurde begroting

Raming in voltijdequivalenten (vte's)[11]

GOEDGEKEURDE KREDIETEN		Jaar **2024**	Jaar **2025**	Jaar **2026**	Jaar **2027**
• Posten opgenomen in de lijst van het aantal ambten (ambtenaren en tijdelijke functionarissen)					
20 01 02 01 (centrale diensten en vertegenwoordigingen van de Commissie)		0	0	0	0
20 01 02 03 (EU-delegaties)		0	0	0	0
01 01 01 01 (onderzoek onder contract)		0	0	0	0
01 01 01 11 (eigen onderzoek)		0	0	0	0
Ander begrotingsonderdeel (te vermelden)		0	0	0	0
• Extern personeel (in vte's)					
20 02 01 (AC, END van de "totale financiële middelen")		0	0	0	0
20 02 03 (AC, AL, END en JPD in de EU-delegaties)		0	0	0	0
Admin. ondersteuning [14.01.01.01]	— centrale diensten	0	0	0	0
	— EU-delegaties	0	0	0	0
01 01 01 02 (AC, END — onderzoek onder contract)		0	0	0	0
01 01 01 12 (AC, END — eigen onderzoek)		0	0	0	0
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden) — rubriek 7		0	0	0	0
Andere begrotingsonderdelen (te vermelden) — buiten rubriek 7		0	0	0	0
TOTAAL		**0**	**0**	**0**	**0**

Aantal personeelsleden dat nodig is voor de uitvoering van het voorstel (in vte's):

	Uit te voeren door bestaand personeel van de diensten van de Commissie	**Uitzonderlijk aanvullend personeel***		
		Te financieren onder rubriek 7	**Te financieren uit BA-onderdeel**	**Te financieren uit vergoedingen**
Personeelsformatieposten	**n.v.t.**	n.v.t.	2	n.v.t.
Extern personeel (AC, GND's, INT)	**n.v.t.**	n.v.t.	5	n.v.t.

Beschrijving van de uit te voeren taken door:

Ambtenaren en tijdelijk personeel	De vte's zullen werken op het gebied van beleidsontwikkeling, juridische kwesties, met bijzondere aandacht voor aanbestedingskwesties, financieel beheer, contractbeheer, audit, monitoring, verslaglegging en evaluatie. 2 AD
Extern personeel	drie bij de centrale diensten en twee bij de delegatie in Moldavië. De gevraagde vte's zullen werken op het gebied van beleidsontwikkeling, juridische kwesties, met bijzondere aandacht voor aanbestedingskwesties, financieel beheer, contractbeheer,

[11] Geef onder de tabel aan hoeveel vte's binnen het aangegeven aantal reeds zijn toegewezen aan het beheer van de actie en/of binnen uw DG kunnen worden heringezet en wat uw nettobehoeften zijn.

	audit, monitoring, verslaglegging en evaluatie.

3.2.5. Overzicht van het geschatte effect op met digitale technologie samenhangende investeringen

Verplicht: in onderstaande tabel moet de beste schatting worden gegeven van de met digitale technologie samenhangende investeringen die uit het voorstel/initiatief voortvloeien.

De kredieten onder rubriek 7 moeten in uitzonderlijke gevallen in het desbetreffende onderdeel worden opgenomen, indien vereist voor de uitvoering van het voorstel/initiatief.

De kredieten onder de rubrieken 1 t/m 6 moeten worden weergegeven als "IT-beleidsuitgaven inzake operationele programma's". Deze uitgaven betreffen het operationele budget dat moet worden gebruikt voor hergebruik, koop of ontwikkeling van IT-platforms of tools die rechtstreeks verband houden met de uitvoering van het initiatief, alsook daarmee verband houdende investeringen (bv. licenties, studies, gegevensopslag enz.). De in deze tabel vermelde informatie moet in overeenstemming zijn met de gegevens in deel 4, "Digitale dimensies".

TOTAAL Digitale en IT-kredieten	Jaar **2024**	Jaar **2025**	Jaar **2026**	Jaar **2027**	**TOTAAL MFK 2021-2027**
RUBRIEK 7					
IT-uitgaven (algemeen)	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Subtotaal RUBRIEK 7	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
Buiten RUBRIEK 7					
IT-beleidsuitgaven inzake operationele programma's	0,000	0,000	0,000	0,000	**0,000**
Subtotaal buiten RUBRIEK 7	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**
TOTAAL	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**	**0,000**

3.2.6. Verenigbaarheid met het huidige meerjarig financieel kader

Het voorstel/initiatief:

– ☐ kan volledig worden gefinancierd door middel van herschikking binnen de relevante rubriek van het meerjarig financieel kader (MFK)

– ☐ vereist een beroep op de niet-toegewezen marge in de desbetreffende rubriek van het MFK en/of op de speciale instrumenten zoals gedefinieerd in de MFK-verordening

– ☐ vereist een herziening van het MFK

3.2.7. Bijdragen van derden

Het voorstel/initiatief:

– ☐ voorziet niet in medefinanciering door derden

– ☐ voorziet in medefinanciering door derden, zoals hieronder wordt geraamd:

Kredieten in miljoen EUR (tot op drie decimalen)

	Jaar **2024**	Jaar **2025**	Jaar **2026**	Jaar **2027**	Totaal
Medefinancieringsbron					
TOTAAL medegefinancierde kredieten					

3.3. Geraamde gevolgen voor de ontvangsten

– ☒ Het voorstel/initiatief heeft geen financiële gevolgen voor de ontvangsten.

– ☐ Het voorstel/initiatief heeft de hieronder beschreven financiële gevolgen:

  – ☐ voor de eigen middelen

  – ☐ voor overige ontvangsten

  – ☐ geef aan of de ontvangsten worden toegewezen aan de begrotingsonderdelen voor uitgaven

in miljoen EUR (tot op drie decimalen)

Begrotingsonderdeel voor ontvangsten:	Voor het lopende begrotingsjaar beschikbare kredieten	Gevolgen van het voorstel/initiatief[12]			
		Jaar **2024**	Jaar **2025**	Jaar **2026**	Jaar **2027**
Artikel …….					

Vermeld voor de toegewezen ontvangsten het (de) betrokken begrotingsonderde(e)l(en) voor uitgaven.

Andere opmerkingen (bv. over de methode/formule voor de berekening van de gevolgen voor de ontvangsten of andere informatie).

[12] Voor traditionele eigen middelen (douanerechten en suikerheffingen) moeten nettobedragen worden vermeld, d.w.z. na aftrek van 20 % aan inningskosten.

4. DIGITALE DIMENSIES

4.1. Voorschriften met digitale relevantie

4.2. Gegevens

4.3. Digitale oplossingen

4.4. Interoperabiliteitsbeoordeling

4.5. Maatregelen ter ondersteuning van de digitale uitvoering
